

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องปัญหาและความต้องการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันการพลศึกษา เพื่อให้การวิจัยดำเนินการไปตามความมุ่งหมาย ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. การบริหารงานของสถาบันการพลศึกษา
2. แนวคิดและหลักการการประกันคุณภาพการศึกษา
3. การประกันคุณภาพภายในสถาบันการพลศึกษา
 - 3.1 ด้านคุณภาพนักศึกษา
 - 3.2 ด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์
 - 3.3 ด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม
 - 3.4 ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
 - 3.5 ด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากร
 - 3.6 ด้านการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอน
 - 3.7 ด้านกิจกรรมพัฒนานักศึกษา
 - 3.8 ด้านระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
4. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการประเมิน
5. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารงานของสถาบันการพลศึกษา

ประวัติสถาบันการพลศึกษา

ในปี พ.ศ. 2513 วิทยาลัยพลศึกษาส่วนกลางของกรมพลศึกษา ซึ่งตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2498 ได้รับการอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการให้เปลี่ยนเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา (พลศึกษา) โดยถือเป็นวิทยาเขตหนึ่งของวิทยาลัยวิชาการศึกษา (ประสานมิตร) สังกัดกรมการฝึกหัดครู แต่ได้มอบหมายให้กรมพลศึกษารับผิดชอบในการผลิตครูพลศึกษาระดับปริญญาตรีและ

ใน พ.ศ. 2517 วิทยาลัยวิชาการศึกษา (พลศึกษา) ได้โอนไปเป็นคณะหนึ่งของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร และต่อมาได้เป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพลศึกษา แต่อัตรากำลังบางส่วนยังคงสังกัดกรมพลศึกษา โดยเรียกหน่วยงานนี้ว่า “วิทยาลัยพลศึกษาส่วนกลาง” แต่ยังไม่ได้เปิดรับนักศึกษาเพราะในขณะนั้นกรมพลศึกษามีนโยบายในการผลิตครู พลศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (พลศึกษา) ให้เพียงพอและสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติจึงได้จัดตั้งวิทยาลัยพลศึกษาขึ้นในส่วนภูมิภาคของประเทศตามลำดับ คือ พ.ศ. 2514 ตั้งวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2515 ตั้งวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2516 ตั้งวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดยะลา พ.ศ. 2517 ตั้งวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2518 ตั้งวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดอุดรธานี พ.ศ. 2519 ตั้งวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดชุมพร และวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดอ่างทอง พ.ศ. 2520 ตั้งวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี และวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุโขทัย พ.ศ. 2521 ตั้งวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดกระบี่ วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ และวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร พ.ศ. 2522 ตั้งวิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพฯ พ.ศ. 2523 ตั้งวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดลำปาง พ.ศ. 2528 ตั้งวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดชัยภูมิ วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดตรัง และวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาให้โอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ ในส่วนของกรมพลศึกษาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม หมวด 5 มาตรา 24 มาเป็นของสำนักงานพัฒนาการกีฬานันทนาการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และต่อมามีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ พระปรมาภิไธย ประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันการพลศึกษา พ.ศ. 2548 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2548 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2548 ดังนี้ (สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี, 2548, หน้า 2-3)

สถานภาพ

สถาบันการพลศึกษา เป็นองค์กรที่มีหน้าที่จัดการศึกษาด้านพลศึกษา สุขศึกษา กีฬานันทนาการ วิทยาศาสตร์การกีฬา วิทยาศาสตร์สุขภาพและสาขาอื่น ที่เกี่ยวข้อง ศึกษาวิจัยและให้บริการทางวิชาการกับชุมชน สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้แก่ท้องถิ่น ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาสำหรับคนที่มีความสามารถพิเศษและบกพร่องทางด้านร่างกาย รวมถึงการทะนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม และการละเล่นพื้นบ้านและกีฬาไทย

กลยุทธ์หลัก

1. ผลิตบัณฑิตทางด้านพลศึกษา สุขศึกษา กีฬา นันทนาการ วิทยาศาสตร์การกีฬา วิทยาศาสตร์สุขภาพ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ทางการศึกษาเป็นหลักการและแนวทางในการจัดการศึกษา และพัฒนาประสิทธิภาพ คุณภาพของบัณฑิตให้ได้มาตรฐานสากล

2. ส่งเสริมสนับสนุน การศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับการเรียนการสอนและท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นพัฒนาองค์ความรู้ด้านพลศึกษา สุขศึกษา กีฬาและนันทนาการ อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3. ให้บริการด้านวิชาการและเป็นแหล่งความรู้ของชุมชน โดยมุ่งเน้นการสร้างองค์กรและเครือข่ายทางด้านการศึกษากีฬา เพื่อเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองท้องถิ่นภาคเอกชนและประชาชน ได้มีส่วนร่วมและจัดการอย่างมืออาชีพ

4. สืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น การละเล่นพื้นบ้านและกีฬาไทย โดยมุ่งเน้นการถ่ายทอดและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะการละเล่นพื้นบ้านและกีฬาไทยในท้องถิ่นต่าง ๆ บนพื้นฐานของความเป็นไทยและเผยแพร่ไปสู่สากล

วิสัยทัศน์

เป็นสถาบันชั้นนำที่ผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านพลศึกษา กีฬาและสุขภาพสู่ความเป็นเลิศระดับมาตรฐานสากลอย่างยั่งยืน

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาด้านพลศึกษา สุขศึกษา กีฬา นันทนาการ วิทยาศาสตร์การกีฬา วิทยาศาสตร์สุขภาพ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาวิจัยและให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้แก่ท้องถิ่น
3. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษและบกพร่องทางร่างกาย
4. ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้านและกีฬาไทย

เป้าหมายการดำเนินงาน

1. ผลิตและเตรียมนักกีฬาระดับเยาวชนให้มีความสามารถถึงขีดสูงสุด
2. ผลิตบัณฑิตทางด้านพลศึกษา สุขศึกษา กีฬา นันทนาการ วิทยาศาสตร์การกีฬา วิทยาศาสตร์สุขภาพ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง
3. ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับการเรียนการสอนและท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นพัฒนาองค์ความรู้ด้านพลศึกษา สุขศึกษา กีฬาและนันทนาการ
4. บริการวิชาการและแหล่งความรู้ของชุมชนด้านกีฬา
5. สืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น การละเล่นพื้นบ้านและกีฬาไทย

การบริหารงานทั่วไปของสถาบันการพลศึกษา มีผู้บริหาร คือ อธิการบดีสถาบัน
การพลศึกษา มีรองอธิการบดี 5 ฝ่าย โดยแต่ละฝ่ายรับผิดชอบงานต่าง ๆ ดังนี้

1. ฝ่ายบริหาร รับผิดชอบในการกำกับดูแล การปฏิบัติงานของงานบริหารในสำนักงาน
รองอธิการบดี ประจำวิทยาเขต
2. ฝ่ายแผนและพัฒนา รับผิดชอบในการกำกับดูแล การปฏิบัติงานของงานแผนและ
พัฒนาในสำนักงานรองอธิการบดี ประจำวิทยาเขต
3. ฝ่ายวิชาการ รับผิดชอบในการกำกับดูแล การปฏิบัติงานของงานวิชาการในสำนักงาน
รองอธิการบดี ประจำวิทยาเขต
4. ฝ่ายกิจการนักศึกษา รับผิดชอบในการกำกับดูแล การปฏิบัติงานของงานกิจการ
นักศึกษาในสำนักงานรองอธิการบดี ประจำวิทยาเขต
5. ฝ่ายกิจการพิเศษ รับผิดชอบในการกำกับดูแล การปฏิบัติงานของงานกิจการพิเศษใน
สำนักงานรองอธิการบดี ประจำวิทยาเขต

ดังโครงสร้างการบริหารของสถาบันการพลศึกษา ตามภาพที่ 2 และ 3

อธิการบดีสถาบันการพลศึกษา

วิทยาเขต

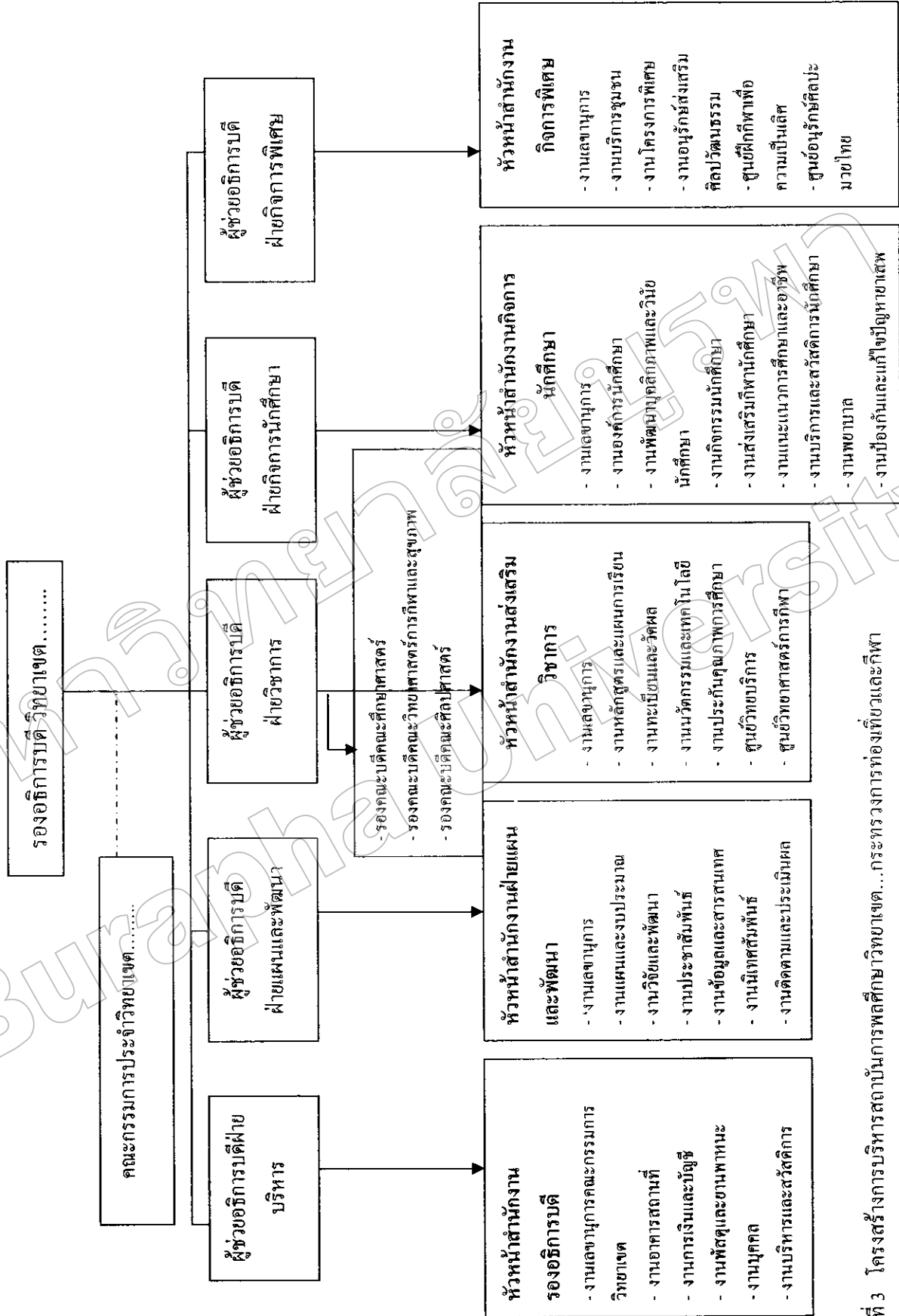
คณะบดี

ผู้อำนวยการ สำนักงานอธิการบดี

โรงเรียนกีฬา

กองกลาง	กองการกิจการนักศึกษา และกิจการพิเศษ	กองนโยบายและแผน	กองส่งเสริมวิชาการ
- กลุ่มงานธุรการ - กลุ่มงานการเงินและการบัญชี - กลุ่มงานพัสดุ - กลุ่มงานการเจ้าหน้าที่ - กลุ่มงานนิติกร - กลุ่มงานเลขานุการสภาสถาบัน - กลุ่มงานประชาสัมพันธ์ - กลุ่มงานอาคารสถานที่	- กลุ่มงานองค์การนักศึกษา - กลุ่มงานพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษา - กลุ่มงานสวัสดิการนักศึกษา - กลุ่มงานบริการทางวิชาการ - กลุ่มงานโครงการพิเศษ - กลุ่มงานวิเทศสัมพันธ์	- กลุ่มงานแผนและงบประมาณ - กลุ่มงานนโยบายและยุทธศาสตร์ - กลุ่มงานพัฒนาระบบราชการ - กลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ - กลุ่มงานพัฒนาบุคลากร	- กลุ่มงานนิเทศ - กลุ่มงานประกันคุณภาพ - การศึกษา - กลุ่มงานพัฒนาหลักสูตร - และการสอน - กลุ่มงานวิจัย

ภาพที่ 2 โครงสร้างการบริหารงานของสถาบันการพลศึกษา (สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี, 2548, หน้า 2-3)

ภาพที่ 3 โครงสร้างการบริหารสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขต... กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
(สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี, 2548, หน้า 2-3)

หลักสูตรของสถาบันการพลศึกษา

ในปีการศึกษา 2548 สถาบันการพลศึกษา เปิดการเรียนการสอน 3 คณะดังนี้ (สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี, 2548, หน้า 4-5)

1. คณะศึกษาศาสตร์หลักสูตรศึกษาศาสตร ระยะเวลาเรียน 5 ปี
 - 1.1 สาขาวิชาพลศึกษา
 - 1.1.1 โปรแกรมวิชาพลศึกษา
 - 1.2 สาขาวิชาสุขศึกษา
 - 1.2.1 โปรแกรมวิชาสุขศึกษา
 - 1.3 สาขาวิชานันทนาการ
 - 1.3.1 โปรแกรมวิชานันทนาการ
2. คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ ระยะเวลาเรียน 4 ปี
 - 2.1 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา
 - 2.1.1 โปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา
 - 2.1.2 โปรแกรมวิชาการฝึกสอนกีฬา
 - 2.2 สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
 - 2.2.1 โปรแกรมวิชาการส่งเสริมสุขภาพ
3. คณะศิลปศาสตร์ ระยะเวลาเรียน 4 ปี
 - 3.1 สาขาวิชาธุรกิจสุขภาพ
 - 3.1.1 โปรแกรมวิชาสุขภาพ
 - 3.1.2 โปรแกรมวิชาการจัดการกีฬา
 - 3.2 สาขาวิชานันทนาการ
 - 3.2.1 โปรแกรมวิชาผู้นำนันทนาการ
 - 3.2.2 โปรแกรมวิชานันทนาการเชิงพาณิชย์และการท่องเที่ยว

โดยสถาบันการพลศึกษารับผู้สำเร็จการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว และรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง วิชาเอกพลศึกษาหรือวิชาเอกสุขศึกษา และรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในสาขาที่เกี่ยวข้องเข้าศึกษาต่อหลักสูตรระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาของสถาบันการพลศึกษา บรรลุตามปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจและสอดคล้องกับสภาพสังคม ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ

นโยบายของสำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาสถาบันการศึกษา มีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษา เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้

1. บัณฑิตเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ และซื่อสัตย์ต่อหน้าที่
2. บัณฑิตเป็นผู้มีความรู้ มีทักษะในสาขาวิชาที่ศึกษาสามารถใช้ในการประกอบอาชีพได้
3. บัณฑิตเป็นผู้มีความใฝ่รู้ และสร้างสรรค์ สามารถคิด วิเคราะห์ได้อย่างมีเหตุผล
4. บัณฑิตเป็นผู้มีความสามารถในการใช้ภาษาได้เป็นอย่างดี และสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร ได้อย่างน้อย 1 ภาษา
5. บัณฑิตเป็นผู้มีความรู้ และมีทักษะ สามารถใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. บัณฑิตเป็นผู้มีวิจญาณ สามารถบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น กับภูมิปัญญาสากลในการแก้ปัญหาได้
7. บัณฑิตเป็นผู้ปลอดจากสารเสพติด มีสุขภาพและบุคลิกภาพดี มีโลกทัศน์กว้างไกล ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม
8. บัณฑิตเป็นผู้มีจิตสำนึกดี มีความเป็นประชาธิปไตย มีความเสียสละ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข และเห็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ
9. บัณฑิตเป็นพลเมืองดี มีความตระหนักต่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาวิชาชีพและเป็นผู้ในการพัฒนาสังคมและชุมชน

แนวคิดและหลักการการประกันคุณภาพการศึกษา

ความหมายของคุณภาพ

วิศิษฐ์ ปิยะมาดา (2541, หน้า 12) กล่าวว่า คำว่า คุณภาพ (Quality) เป็นคำที่มีความหมายได้หลากหลายตามบริบทที่แตกต่างกันออกไป เนื่องจากคุณภาพ เป็นภาพความคิด (Concept) ที่เกี่ยวข้องกับคุณค่า (Value) หรือความพึงพอใจ (Interest) ในด้านหนึ่ง คุณภาพ หมายถึงสิ่งที่สอดคล้องกับรสนิยมหรือความต้องการของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล คุณภาพอาจมีความหมายว่าเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ (Fitness for Purpose) เมื่อวัตถุประสงค์นั้นเป็นความต้องการของลูกค้า ในอีกด้านหนึ่ง คุณภาพมีความหมายว่าระดับของความเป็นเลิศตามความต้องการ

เกษม พิพัฒน์ปัญญกุล (2526, หน้า 1) ได้กล่าวถึงความหมายของคุณภาพว่า หมายถึงคุณสมบัติต่าง ๆ ที่อยู่ในตัวสินค้านั้น ถ้าคุณสมบัติเหล่านั้นถูกใจผู้บริโภค แสดงว่าสินค้านั้นมี

คุณภาพสูง ถ้าถูกใจน้อยก็มีคุณภาพต่ำ

ไครเยอร์ (Cryer, 1993) ให้ความหมายคุณภาพคือผลรวมของคุณลักษณะและคุณสมบัติของผลผลิต (บัณฑิต ผลงานวิจัย บริการวิชาการ) ที่สนองต่อความต้องการที่กำหนด

สุนทร พูนพิพัฒน์ (2540, หน้า 6) ได้กล่าวถึงความหมายของคุณภาพว่า หมายถึง คุณสมบัติและคุณลักษณะ โดยรวมของผลิตภัณฑ์หรือบริการที่แสดงให้เห็นว่าได้มีความสามารถที่จะก่อให้เกิดความพึงพอใจได้ตรงตามความพอใจได้ตรงตามความต้องการที่ได้ระบุไว้

ไพศาล ไกรสิทธิ์ (2541, หน้า 336) ให้ความหมายของคุณภาพว่า หมายถึง คุณสมบัติเฉพาะหรือลักษณะที่จำเป็นอันบอถึงความเป็นเลิศ การมีมาตรฐาน ความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์หรือความสามารถสนองตอบผู้ใช้บริการ ซึ่งคุณภาพเป็นสิ่งที่มีลักษณะเป็นพลวัต

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า คุณภาพหมายถึง คุณสมบัติและคุณลักษณะที่มีอยู่ในตัวสินค้า หรือผู้รับบริการ ได้อย่างดี

ความหมายคุณภาพการศึกษา

มยุรี จารุพาน (2532, หน้า 10) กล่าวถึงคุณภาพการศึกษาว่าเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นด้านระเบียบ วินัย คุณธรรม จริยธรรม ลักษณะพึงประสงค์ เป็นผู้นำทางวิชาการ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทรัพยากรทางการศึกษาที่ทันสมัย มีคุณภาพการเรียนการสอนดีและมีการบริหารที่เป็นระบบ

จุมพล พูลภัทรชีวิน (2532, หน้า 22) กล่าวถึงคุณภาพการศึกษาว่า พิจารณาได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รวมถึงคุณธรรม จรรยาบรรณ การฝึกทักษะทางภาษาและโอกาสเรียนต่อของนักเรียน

สุกัญญา นิธิกร (2532, หน้า 4) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของคุณภาพการศึกษา คือนักเรียน ครู วัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนการสอน รวมถึงอาคารสถานที่

จำรัส นองมาก (2532, หน้า 70) กล่าวถึงกระบวนการสำคัญในการพัฒนาการศึกษาเพื่อมุ่งไปสู่คุณภาพ ได้แก่กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งทั้งสามกระบวนการ ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเท่า ๆ กัน

สุชาดา ธีระวัฒน์ (2537, หน้า 56) กล่าวว่า คุณภาพของโรงเรียนก็คือคุณภาพของครูเป็นครูที่ดี ครูที่พัฒนาตนเอง ศึกษาหาความรู้ เตรียมการสอนทุกสิ่งทุกอย่าง รู้หน้าที่ และมีคุณธรรม

กรมวิชาการ (2539, หน้า 2-3) คุณภาพการศึกษาหมายถึง การที่ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ครบถ้วนตามความคาดหวังของหลักสูตร อันเป็นผลมาจากการที่หน่วยงานและบุคคลทุกระดับทุกฝ่าย ทั้งจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นร่วมกับชุมชนจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่นโยบายที่ชัดเจน การจัดทรัพยากรที่เหมาะสม บุคลากรทางการศึกษา

กรีน (Green, 1994, p. 170) กล่าวถึงความหมายของคุณภาพไว้หลายนิยาม คือ คุณภาพ หมายถึง ความยอดเยี่ยม (Dixtinctive) คุณภาพ หมายถึงความเป็นเลิศ (Excellence) และคุณภาพ คือ การผ่านมาตรฐานที่กำหนด

สรุปได้ว่า คุณภาพการศึกษาเป็นผลมาจากการจัดการศึกษาที่มีการทำงานเป็นระบบ มีจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีการวางแผนและดำเนินงานตามแผน เพื่อให้ผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตเกิดการพัฒนาด้านร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ ที่มีคุณธรรม จริยธรรม บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด อีกทั้งเป็นที่ยอมรับของประชาชนและชุมชน โดยมีผู้บริหาร ครู นักเรียน บุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งสภาพแวดล้อมอื่น ๆ เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การศึกษามีคุณภาพ

ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

สมคิด พรหมจ้อย และสุพักตร์ พิบูลย์ (2544, หน้า 2-3) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) หมายถึงกิจกรรมหรือแนวปฏิบัติที่จำเป็น ต้องดำเนินงานเพื่อประกันว่าคุณภาพของการศึกษาได้รับการรักษาไว้และส่งเสริมเพิ่มพูนการประกันคุณภาพการศึกษา จึงรวมถึง กิจกรรม หรือแนวปฏิบัติใด ๆ ที่หากได้ดำเนินการตามระบบและแผนที่วางไว้แล้วจะทำให้เกิดความมั่นใจว่าจะได้ผลผลิต

ไครเยอร์ (Cryer, 1993, p. 50) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง แผนงานและปฏิบัติการทั้งหลายที่เป็นระบบเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า การศึกษาจะสนองตอบต่อคุณภาพที่กำหนด

จีโอฟฟรีย์ (Geoffrey, 1994, p. 75) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า การประกันคุณภาพการศึกษาหมายถึง การตรวจสอบจุดหมาย เนื้อหา ทรัพยากร ระดับและรายได้ของโครงการ มาตรฐานการวัด โปรแกรมและชั้นเรียน

เลนส์ (Lenn, 1994, p. 125) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กิจกรรมและวิธีการปฏิบัติ ซึ่งดำรงอยู่และนำมาใช้และหมายรวมถึงกิจกรรมควบคุมคุณภาพซึ่งได้ประสานไว้ว่าจะทรงไว้ซึ่งมาตรฐานทางวิชาการที่เหมาะสมและการพัฒนาระดับมาตรฐานของโปรแกรมหรือสถาบันทำให้กระบวนการเหล่านั้นรับรู้กันในชุมชนวิชาการและสังคมโดยส่วนรวม

เทนนี่สัน (Tennyson, 1996, p. 45) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง นโยบายทัศนคติ การปฏิบัติ และกระบวนการที่จำเป็น ในการรองรับคุณภาพของการศึกษาและการลงทุนซึ่งจำเป็นต้องรักษาและพัฒนา

สำนักงานสถาบันราชภัฏ (2539, หน้า 85) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การประกันว่าโปรแกรม หรือสถาบันดำเนินงานได้ผลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ก่อน

เป็นการล่วงหน้า หรือการประกันว่าสถาบันดำเนินงานบรรลุตามพันธกิจ (Mission) และเป็นไปตามความคาดหวังของกลุ่มผู้มีส่วนได้และผลเสีย

วันชัย ศิริชนะ (2537, หน้า 145) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการหรือกลไกใด ๆ ที่เมื่อได้ดำเนินการไปแล้ว จำทำให้เกิดการดำรงไว้ซึ่งคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้ได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

อุทุมพร จามรมาน (2541, หน้า 69) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบภายในและภายนอก แล้วตัดสินตามเกณฑ์

อุไรพรรณ เจริญวิชานนท์ (2543, หน้า 105) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการในการควบคุม (Quality Control) การตรวจสอบ (Quality Audit) และการประเมินผล (Quality Assessment) คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นแบบแผนและเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการให้การศึกษาที่มีคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นความตั้งใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียนและผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวม ว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การประกันคุณภาพการศึกษามีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการ “ป้องกัน” ไม่ให้เกิดการทำงานที่ ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตไม่มีคุณภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2542, หน้า 10) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติใด ๆ เพื่อสร้างความมั่นใจต่อผู้รับบริการทางการศึกษา คือ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และรัฐ ว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาตามพันธกิจที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้แล้วนั้นจะทำให้ผลผลิตของการศึกษามีคุณภาพ คุณลักษณะที่พึงประสงค์

กรมสามัญศึกษา (2542, หน้า 8) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่าเป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ที่เรียนจบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

สมศักดิ์ คลประสิทธิ์ (2542, หน้า 20) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การรับประกันคุณภาพของกระบวนการบริหารภายในสถานศึกษา ว่าได้มีการวางแผนการทำงาน และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผลผลิตของโรงเรียนมีคุณภาพตรงตามมาตรฐาน

การศึกษา และตรงตามความต้องการของผู้รับบริการหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้รับบริการมีความพึงพอใจ

อรุณ จันทวานิช (2542, หน้า 79) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า หมายถึง วิธีการหรือกลยุทธ์ที่กำหนดแนวปฏิบัติหรือแนวทางในการดำเนินงานในการจัดการศึกษาที่เป็นหลักประกันว่านักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ ว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ทำให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด และสังคมต้องการ คือ ดี เก่ง มีความสุข

วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษา

นักวิชาการได้บอกวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพไว้หลายอย่างดังนี้ กรมวิชาการ (2539, หน้า 6) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า

1. เพื่อให้โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานกลาง
2. เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของแต่ละโรงเรียนไปสู่มาตรฐาน
3. เพื่อกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นรับผิดชอบ โรงเรียนในพื้นที่และให้ท้องถิ่นองค์กร

เอกชนได้มีส่วนร่วม ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียน

ส. วาสนา-ประวาลพฤกษ์ (2541, หน้า 89) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษามีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อรับประกันความคุ้มค่า โดยสามารถแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพ และความรับผิดชอบในการบริหารและจัดการให้บรรลุตามเป้าหมายตามสภาพของการลงทุนและทรัพยากรที่ใช้
2. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการทางการศึกษา การปรับปรุงงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้น
3. เพื่อเสนอประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาแก่สาธารณชน

กรมสามัญศึกษา (2541, หน้า 104) ได้บอกวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับมัธยม
2. เพื่อให้ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม เกิดความเชื่อมั่นว่า โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนักเรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่ยอมรับของสังคม

3. เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนและองค์กรต่าง ๆ มีส่วนร่วมรับผิดชอบให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

ทรงศรี คู่หนอง (2542) วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษามีดังนี้

1. ช่วยให้โรงเรียนพัฒนาการจัดการศึกษา
2. สร้างความเชื่อมั่นให้แก่สังคมภายในและภายนอกประเทศ
3. ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้ช่วยงาน สถาบันอุดมศึกษาและ

โรงเรียน

4. เกิดความชัดเจนและโปร่งใสเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
5. เกิดความรับผิดชอบต่อ (Accountability) ต่อประชาชน หรือชุมชน

สรุปการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียนและผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชนสังคมโดยรวมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ทำให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด และสังคมต้องการ คือ ดี เก่งและมีความสุข มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคมต้องการ

ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

สมคิด พรหมจวบ และสุพิศตร์ พิบูลย์ (2544, หน้า 2-3) กล่าวว่า การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญ ประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิต สามารถพัฒนาศักยภาพและความสามารถต่าง ๆ ที่จะดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ ได้อย่างมีความสุขรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงรวมเป็นพลังสร้างสรรค์พัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ รัฐเห็นความสำคัญการศึกษาในปี พ.ศ. 2542 จึงได้ตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขโดยยึดหลักการจัดการศึกษา 3 ประการ คือ 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) พัฒนาสาระกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องมีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองท้องถิ่นรวมทั้งให้มีการกำหนดมาตรฐาน และจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา

หลักการและความจำเป็นในการประกันคุณภาพการศึกษา

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรา 48 ได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา นอกจากนั้นภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาได้กำหนดบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1. การจัดการเรียนการสอน
2. การวิจัย
3. การบริการวิชาการแก่สังคม
4. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

สำหรับสถาบันการพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีการดำเนินการตามพันธกิจ คือ

1. จัดการศึกษาด้านพลศึกษา สุขศึกษา กีฬา นันทนาการ วิทยาศาสตร์การกีฬา วิทยาศาสตร์สุขภาพ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาวิจัยและให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้แก่ท้องถิ่น
3. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษและบกพร่องทางร่างกาย
4. ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้านและกีฬาไทย

พรชูลี อาชวอรุณ (2537, หน้า 53-54) กล่าวว่า การดำเนินการตามภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบดังกล่าวข้างต้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้นและระยะยาว แต่ในระยะที่ผ่านมา ยังไม่มีการประเมินภารกิจดังกล่าวอย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีปัจจัยภายนอกและภายในหลายประการที่ทำให้ต้องมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาขึ้น ปัจจัยดังกล่าวคือ

1. ประเทศไทยยังไม่เคยมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีรูปแบบที่ชัดเจนและบ่งชี้ได้ว่าการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ
2. คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาและบัณฑิต มีแนวโน้มที่จะมีความแตกต่างกันมากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียแก่ประเทศไทยโดยรวมในระยะยาว
3. มีการแข่งขันในเชิงคุณภาพของการจัดการศึกษาและคุณภาพของบัณฑิตในวงการอุดมศึกษาทั้งภายในประเทศและนอกประเทศมากขึ้น
4. สถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้ให้เป็นสากลเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากนานาชาติมากขึ้น

5. สถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจให้แก่สังคมว่าสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ

6. สถาบันอุดมศึกษาจะต้องให้ข้อมูลสาธารณะ (Public Information) ที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ผู้จ้างงาน ผู้ปกครอง รัฐบาล และประชาชนทั่วไป

7. สังคมต้องการระบบอุดมศึกษา ที่มีความโปร่งใส (Transparency) และ ความรับผิดชอบซึ่งตรวจสอบได้ (Accountability)

ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพนั้นจะยึดหลักการ การให้เสรีภาพทางวิชาการ (Academic Freedom) และความมีอิสระในการดำเนินการของสถาบัน (Institutional Autonomy) เพื่อความมีคุณภาพภายในสถาบันอย่างเต็มที่ แต่ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาจะต้องพร้อมที่จะรับการตรวจสอบจากภายนอกซึ่งเป็นไปตามหลักการของความรับผิดชอบต่อสังคมที่ตรวจสอบได้ (Accountability) ความสมดุลของหลักการดังกล่าว คือ แนวทางในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพอุดมศึกษาที่พึงประสงค์

กล่าวถึงความจำเป็นในการประกันคุณภาพการศึกษาว่าเกิดจากมีกระแสเรียกร้องที่รุนแรง ต้องการการศึกษาที่มีคุณภาพสูง ต้องการให้มีการตรวจสอบมากขึ้น ผู้ปกครองต้องการทราบว่าบุตรหลานของตน เมื่ออยู่โรงเรียนทำอะไร ได้ดีเพียงใดและชุมชนต้องการจะมั่นใจว่าโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ได้ตามมาตรฐานหรือไม่อย่างไร

วารินทร์ สีนสูงสุด และวันทิพย์ สีนสูงสุด (2542, หน้า 25) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพมีความจำเป็นดังนี้

1. ผู้สำเร็จแต่ละระดับการศึกษาควรมีคุณภาพอย่างไร
2. หลักสูตรมาตรฐานกลางควรเป็นอย่างไร
3. ผู้สอนควรมีมาตรฐานวิชาชีพอะไร
4. วิธีเรียน วิธีสอนที่ทรงประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ควรเป็นอย่างไร
5. ความสมดุลทางบริหารองค์กรภายนอก รัฐ เอกชน และชุมชนควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพียงไร

6. การใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่ประหยัด

ภานุวัฒน์ ภักดีวงศ์ (2542) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นในการประกันคุณภาพการศึกษาว่าเกิดจากทุกฝ่ายในสังคมได้เรียกร้องให้ภาคการศึกษาของรัฐ ได้ดำเนินการพิจารณาบทบาทจนถึงคุณภาพการศึกษาที่จัดเป็นลำดับแรกเพราะว่า

1. สังคมเห็นว่าผลการดำเนินงานของภาคการศึกษาของรัฐ ได้ดำเนินการมานานไม่เป็นที่น่าพึงพอใจเมื่อเปรียบเทียบกับประสิทธิภาพของเยาวชนที่สำเร็จการศึกษา หรือผ่านกระบวนการ

กระบวนการ ผลผลิตจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบ

2. ผลการพัฒนาที่มุ่งเน้นการพัฒนาวัตถุมากกว่าพัฒนาคน

3. กระบวนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการบริหารการศึกษา และกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไม่สามารถที่จะดำเนินการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ดังกล่าว โดยสรุปแล้ว การประกันคุณภาพการศึกษาเกิดขึ้นจากสังคมต้องการคำรับรองว่าบุตรหลานของตนเมื่อเข้าเรียนหรือจบการศึกษาแล้ว มีทักษะ ความรู้ ความสามารถตรงตามที่หลักสูตรกำหนดหรือเป็นไปตามมาตรฐาน ที่ควรจะเป็น

แนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษา

อุไรพรรณ เจริญนิษานนท์ (2543, หน้า 57-59) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษามีกรอบแนวคิดดังนี้

1. ความเป็นประชาคม ทั้งเป้าหมายและวิถีทางของการประกันคุณภาพ (ประชาคมแห่งการสร้างความรู้)
2. การประกันคุณภาพมุ่งเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้และตรวจสอบตนเองขององค์กร
3. การไหลเวียนของข้อมูลอย่างโปร่งใสและทั่วถึง คือ แกนหลักของการประกันคุณภาพ
4. การประกันคุณภาพ คือ การมีมาตรฐาน การปฏิบัติงานแบบมีอาชีพที่ตรวจสอบได้
5. การประกันคุณภาพ คือ การฟังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างตั้งใจ
6. ความมีอิสระของอุดมศึกษา เป็นอุดมคติสำคัญเสมอในงานประกันคุณภาพ นอกจากนี้แนวความคิดดังกล่าวข้างต้นยังมีแนวคิดตามหลักการบริหาร 2 แนวทาง คือ

6.1 แนวความคิดตามหลักการบริหาร

ตามหลักการบริหารนั้น การประกันคุณภาพภายใน เป็นกระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ

หลักการและกระบวนการบริหารดังกล่าว เป็นสิ่งที่ใช้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ โดยจะต้องมีกระบวนการวางแผน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อให้การทำงานได้ผลและมีคุณภาพดี

ในภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม และบริการก็มีการใช้กระบวนการนี้ในการบริหารเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของสินค้าและบริการตลอดเวลา ทำให้เป็นที่พอใจของลูกค้าสามารถขายสินค้าได้และมีกำไร

สำหรับการศึกษานั้น ไม่เหมือนธุรกิจ เพราะการศึกษาไม่ได้หวังผลกำไรเป็นตัวเงิน แต่ผลที่ได้เป็นคุณภาพในด้านต่าง ๆ ของคน อย่างไรก็ตาม กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพ

ทางการศึกษาก็สามารถนำแนวคิดและกระบวนการข้างต้นมาใช้ได้ โดยปรับให้เหมาะสมกับกระบวนการทางการศึกษาซึ่งเป็นการพัฒนาคน

การที่สถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้ดีมีคุณภาพ เพื่อสร้างคนที่มีคุณภาพนั้นก็เปรียบเหมือนกับการสร้างบ้าน โดยคนในบ้านจะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนว่าต้องการสร้างบ้านนั้นเพื่อประโยชน์อะไร แล้วจึงออกแบบแปลนให้เหมาะสม ต่อจากนั้นจึงลงมือวางรากฐานและดำเนินการก่อสร้างตามแบบแปลน ในระหว่างการก่อสร้างก็ต้องตรวจสอบว่าตรงกับแบบแปลนหรือไม่ วัสดุที่ใช้เป็นไปตามข้อกำหนดหรือไม่ มีความมั่นคงเพียงใด ระบบน้ำไฟเป็นอย่างไร ถ้าพบสิ่งใดเป็นข้อบกพร่องก็ปรับปรุงแก้ไขได้ในทุกขั้นตอน ซึ่งจะทำให้บ้านที่ก่อสร้างขึ้นมามีความแข็งแรง สวยงามมั่นคง ตรงตามเป้าหมายที่ต้องการ

กระบวนการพัฒนาในสถานศึกษาก็เหมือนกับการสร้างบ้าน เพียงแต่การสร้างบ้านนั้นต้องใช้สถาปนิก ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกมาดำเนินการ และเมื่อสร้างเสร็จแล้วก็เสร็จเลยไม่ต้องทำต่อ แต่กระบวนการสร้างคนนั้นผู้ที่เป็สถาปนิกคือ ครู และผู้บริหาร ซึ่งเป็นบุคลากรภายในจะต้องร่วมกันพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพดีและจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยไม่หยุดผู้บริหารและครูในสถานศึกษามีการร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่าต้องการพัฒนาเด็กให้มีคุณสมบัติเป็นอย่างไร และถ้าจะให้เด็กมีคุณสมบัติดังกล่าวแล้วก็ต้องช่วยกันคิดและช่วยกันวางแผน (Plan) ว่าจะต้องทำอย่างไรแล้วช่วยกันทำ (Do) ช่วยกันตรวจสอบ (Check) และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง (Action) เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยร่วมกันทำงานเป็นทีม

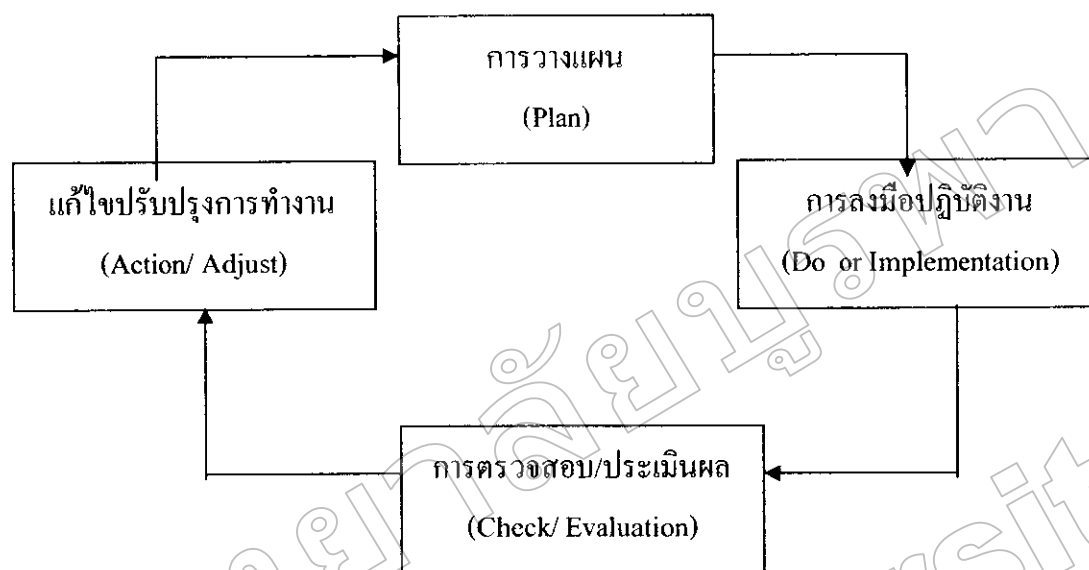
การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จึงเป็นกระบวนการที่บุคลากรภายในสถานศึกษาทุกฝ่าย ร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมาย และวิธีการ ลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอน มีการบันทึกข้อมูลเพื่อร่วมกันตรวจสอบผลงาน หาจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง แล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้น ๆ โดยมุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวคิดการทำงานที่เป็นระบบเช่นนี้จะช่วยสร้างความเป็นน้ำหนึ่งอันเดียวกันภายในสถานศึกษาเกิดความรู้สึกร่วมกันเป็นงานปกติ เป็นการมองตนเองและประเมินตนเอง ซึ่งจะทำให้สถานศึกษามีฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถือเป็นจริง พร้อมเสมอต่อการตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก

6.2 แนวทางควบคุมและตรวจสอบ

ถ้าพิจารณาแนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพที่ประกอบด้วย การควบคุมและการตรวจสอบคุณภาพกับหลักการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA) ซึ่งประกอบด้วย การร่วมกันวางแผน (P) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (D) ร่วมกันตรวจสอบ (C) และร่วมกันปรับปรุง (A)

จะเห็นว่ามีผลสอดคล้องกัน ดังแผนภาพที่ 4

ภาพที่ 4 แผนภาพแสดงการควบคุมคุณภาพและตรวจสอบคุณภาพ

จากแผนภาพข้างต้น การควบคุมคุณภาพและการตรวจสอบคุณภาพก็คือกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพ ตามหลักการบริหารนั่นเอง โดยการควบคุมคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษาต้องร่วมกันวางแผนและดำเนินการตามแผน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา ส่วนการตรวจสอบคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษาต้องร่วมกันตรวจสอบเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา เมื่อสถานศึกษามีการตรวจสอบตนเองแล้ว หน่วยงานในเขตพื้นที่และต้นสังกัดก็เข้ามาช่วยติดตามและประเมินคุณภาพเพื่อให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษามีความสนใจ และเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพอยู่เสมอ

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ณรงค์ วิษัรัตน์ (2548, หน้า 29-32) ได้สรุปแนวคิดหลักการของระบบการประกันคุณภาพและการกำหนดมาตรฐานสินค้าและบริการนั้นได้เริ่มต้นในวงการอุตสาหกรรมเมื่อประมาณเกือบร้อยปีที่ผ่านมานี้ เนื่องจากเมื่อมีการผลิตสินค้าจำนวนมากปัญหาที่คือทำอย่างไรจึงจะให้สินค้าแต่ละหน่วยหรือแต่ละชิ้นที่คนซื้อไปนั้นมีคุณภาพเท่าเทียมกันและได้คุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด หรือตามที่ได้โฆษณาเอาไว้

การประกันคุณภาพเริ่มต้นในสหรัฐอเมริกาในยุคก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง โดยในตอนแรกนั้นเน้นเฉพาะการประกันผลผลิตทางอุตสาหกรรม (Industrial Products) และเน้นการควบคุมทางสถิติ เช่น เลือกสุ่มตรวจสอบสินค้าชิ้นที่ 500 หรือชิ้นที่ 1000 เป็นต้น การควบคุมคุณภาพสินค้าทำให้ระบบอุตสาหกรรมของสหรัฐอเมริกาได้รับความเชื่อถือเป็นสินค้าที่มีคุณภาพสามารถส่งออกขายได้ทั่วประเทศ

เมื่อญี่ปุ่นแพ้สงครามโลกครั้งที่สองใหม่ ๆ สินค้าอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นมีคุณภาพต่ำมากส่งไปขายให้ใครก็เป็นที่ดูถูกดูแคลน ดังที่คนไทยในยุคนั้นก็ทราบดี สหรัฐอเมริกาจึงได้ให้ความช่วยเหลือแก่ญี่ปุ่นในการพัฒนาคุณภาพสินค้าอุตสาหกรรม โดยส่งศาสตราจารย์ ดร. เดมิง (Edwards Deming) มาเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำเรื่องการประกันคุณภาพสินค้าของญี่ปุ่น

เดมิง (Edwards Deming) ได้นำเรื่อง “วงจรกิจคุณภาพ” (Quality Control Circles - QCC) ซึ่งเน้นกระบวนการวางแผน กระบวนการดำเนินงาน กระบวนการประเมิน และกระบวนการแก้ไขปรับปรุงการทำงาน (PDCA) เข้าไปแนะนำและวางระบบให้กับอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นจนประสบความสำเร็จอย่างงดงามสามารถพัฒนาจากการประกันคุณภาพที่เน้นเฉพาะสินค้า ไปสู่การประกันคุณภาพทั้งระบบตั้งแต่เริ่มกระบวนการผลิตจนเป็นสินค้า ซึ่งเรียกว่า “กระบวนการบริหารคุณภาพทั้งระบบ” (Total Quality Management - TQM) โดยญี่ปุ่นได้ประยุกต์รวมเอาวัฒนธรรมการประกันคุณภาพทุกจุดอย่างต่อเนื่องแบบ “ไคเซ็น” (Kaizen) ซึ่งเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของญี่ปุ่น เข้าไปด้วยกันอย่างกลมกลืน ทำให้อุตสาหกรรมของประเทศญี่ปุ่นประสบความสำเร็จอย่างสูงภายใต้เครื่องหมายการค้าสินค้าที่มีคุณภาพ สามารถขายสินค้าได้มากกว่ายุโรปและสหรัฐอเมริกา

ต่อมากลุ่มประเทศยุโรปก็ได้เริ่มนำระบบการประกันคุณภาพมาใช้เรียกว่าระบบการประกันคุณภาพ International Standard Organization (ISO) ซึ่งแตกต่างกับของญี่ปุ่นตรงที่ญี่ปุ่นเน้นเรื่อง การประเมินภายใน แต่กระบวนการของ (ISO) นั้นเน้นเรื่อง การประเมินภายนอก

สำหรับ การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นวิธีการหรือกลยุทธ์ที่กำหนดแนวปฏิบัติ หรือแนวทางในการดำเนินงานในการจัดการศึกษาที่เป็นหลักประกันว่านักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคมระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control) คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่นำการศึกษาเข้าสู่คุณภาพประกอบด้วย

1.1 การกำหนดมาตรฐาน ด้านผลผลิต ปัจจัยและกระบวนการ

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน หมายถึง การพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาดังต่าง ๆ ได้แก่

กาพัฒนา ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และ ผู้บริหารการศึกษา และการสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. การตรวจสอบและการแทรกแซงคุณภาพการศึกษา (Quality Audit and Intervention) คือกระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย

2.1 การประเมินความก้าวหน้า ของ การจัดการศึกษาและการจัดการทำรายงานของสถานศึกษาต่อประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นการติดตามและตรวจสอบของสถานศึกษา (Internal Audit)

2.2 การติดตามและตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (External Audit)

2.3 มาตรการปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษาที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Quality Assessment) คือกระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด

3. การประเมินคุณภาพการศึกษา (Quality Assessment) คือกระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดประกอบด้วย

3.1 คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (External School Review)

3.2 การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (Accreditation)

3.3 การประเมินผลพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเป็นภาพรวมหรือการประเมินคุณภาพการศึกษา (Total Quality Assessment) (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541)

สรุปการดำเนินการทั้ง 3 ประการ เป็นขบวนการที่มีความสัมพันธ์และส่งผลซึ่งกันและกันสามารถดำเนินการทั้งในระหว่างกิจกรรมการควบคุมคุณภาพการศึกษาและในกิจกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา

ในวงการศึกษานี้เอง ได้ดัดแปลงระบบการประกันคุณภาพดังกล่าวมาใช้ ซึ่งสรุปไว้ 6 ระบบ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ (อุทุมพร ทองอุไทย, จามรมาน, 2543, หน้า 49-50)

1. ระบบ International Standard Organization (ISO)

ระบบ ISO เป็นมาตรฐานระบบคุณภาพที่มีการเน้นในหลักการ เป้าหมายและจุดประสงค์สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต หรืองานบริการที่รวมการประกันคุณภาพและการควบคุมคุณภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าผลิตภัณฑ์ของผู้ผลิตหรือบริการเป็นไปตามความต้องการทางคุณภาพของลูกค้า โครงสร้าง ISO 9000 ประกอบด้วย ISO 9001, ISO 9002, ISO 9003 และ ISO 9001 ได้รับการยอมรับว่ามีความเหมาะสมที่จะนำมาปรับใช้

กับระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษา เนื่องจากเป็นส่วนที่ละเอียดที่สุดของมาตรฐานกรอบคณาจารย์ที่มีกระบวนการออกแบบและพัฒนาการผลิต การคิดค้น และการบริการ

2. ระบบ Total Quality Management (TQM)

TQM เป็นระบบที่ปรับปรุงการวางแผน การจัดองค์กร และการทำความเข้าใจในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแต่ละบุคคลในแต่ละระดับเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพ ให้มีความยืดหยุ่นเพื่อที่จะสามารถแข่งขันได้ TQM เป็นระบบที่สามารถนำไปใช้ได้กับทุกองค์กร ประสิทธิภาพของการจัดองค์กรในระบบนี้ขึ้นอยู่กับปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของทุกคนในการนำองค์กรไปสู่เป้าหมาย

แกนสำคัญของระบบ TQM คือ ความสำคัญระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค ส่วนสำคัญของกระบวนการอยู่ที่การจัดการที่จำเป็นสำหรับระบบ เครื่องมือ และทีมงาน ระบบนี้ได้เตรียมขอบข่ายความก้าวหน้าของงานไว้เพื่อความพร้อมสำหรับการตรวจสอบ

3. ระบบ The Malcom Bldrige National Quality Award

ระบบ The Malcom Bldrige National Quality Award เป็นแนวทางการตรวจสอบคุณภาพองค์กร ซึ่งแนวทางนี้อาจนำมาใช้ในการตรวจสอบคุณภาพขององค์กรทางการศึกษา ซึ่งจะตรวจสอบองค์ประกอบ 7 ด้าน คือ การเป็นผู้นำ, สารสนเทศและการวิเคราะห์การจัดตำแหน่ง ยุทธศาสตร์ การพัฒนาและบริหารทรัพยากรมนุษย์ การบริหารกระบวนการพัฒนานวัตกรรม วิจัย และ บริการวิชาการ สัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ สัมฤทธิ์ผลในการผลิตบัณฑิต

4. ระบบ CIPP (Context, Input, Process, Product.)

ซึ่งหมายถึงการประเมิน ตามด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 4 ด้านคือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านการดำเนินการและด้านผลผลิต

5. ระบบ Input Process Output

เป็นระบบพื้นฐานที่ใช้กับทุกวงการ ในการศึกษาสามารถใช้ระบบนี้ได้ โดยพิจารณาว่าปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และปัจจัยผลผลิต (Output)

การประกันคุณภาพภายใน

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546, หน้า 11) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายความว่า การประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโดยบุคคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือ โดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

กรมสามัญศึกษา (2542, หน้า 15) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นการประเมินผล และติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน

รุ่ง แก้วแดง (2545, หน้า 10) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายใน คือ กระบวนการบริหารจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องทำอยู่แล้ว การประกันคุณภาพจึงไม่ใช่เรื่องใหม่หรือเป็นเรื่องแปลกแยกไปจากงานปกติ และไม่ใช่ว่าการประเมินเพื่อประเมินมุ่งเน้นการสร้างเอกสาร แบบวัดหรือแบบประเมินเป็นจำนวนมาก แต่เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวคิดและหลักการในการประกันคุณภาพภายใน

รุ่ง แก้วแดง (2545, หน้า 18) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการดำเนินงาน ที่บูรณาการระหว่างกระบวนการบริหาร กับการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ เต็มตามศักยภาพ มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพและประเมินผลมาตรฐานของสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดกำกับดูแลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้ประกอบด้วยเงื่อนไขต่อไปนี้

1. การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา มีความเชื่อว่า “มนุษย์มีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต
2. การกระจายอำนาจ ใช้สถานศึกษาในการบริหารจัดการ มีอิสระในการคิด และตัดสินใจเป็นการเสริมสร้างพลัง ให้สถานศึกษา ชุมชน และสังคมร่วมมือกันจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐาน
3. ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่าย ต้องมีความตระหนัก และเห็นความสำคัญ ส่งเสริมสนับสนุน ร่วมคิด ร่วมทำ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการประเมิน และประกันคุณภาพการศึกษา
4. การแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ เป็นการแสดงความรับผิดชอบของสถานศึกษา ต่อภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษาต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและหน่วยงานต้นสังกัด
5. การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาต่อเนื่อง จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา คือ การได้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อใช้ในการวางแผน ปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ได้แก่

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพให้เป็นตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช้การจับผิด หรือทำให้บุคลากรเสียหายโดยเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพ ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน
2. การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1 ต้องทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษาโดย

สถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบ ประเมิน และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ มีความโปร่งใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคน ในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรอื่นในสถานศึกษา โดยการดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตาม ประชุมผลพัฒนาปรับปรุงช่วยกันคิดช่วยกันทำผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพเพื่อให้ ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพเป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคมและประเทศชาติ

การประกันคุณภาพภายนอก

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 49 กำหนดให้มีสำนักรับรอง มาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพโดยสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ รวมทั้ง แนวทางจัดการศึกษาตามที่กำหนดในกฎหมาย

กล่าวโดยสรุปการประกันคุณภาพภายนอกเป็นการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบ คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อในการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ขณะ กลัสกาล (2545) ได้กล่าวถึงการประกันคุณภาพภายนอกไว้ดังนี้

1. หลักการสำคัญในการประเมิน

1.1 กำหนดมาตรฐานพัฒนาสู่สากล

1.2 พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด

1.3 คำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ แบ่งการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. วัตถุประสงค์ในการประเมิน

2.1 ทราบระดับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา

2.2 กระตุ้นให้สถาบันพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

2.3 ทราบความก้าวหน้าโดยการพัฒนาคุณภาพ

2.4 รายงานผลต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. ความสัมพันธ์ระหว่าง การประกันคุณภาพภายใน กับการประกันคุณภาพภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา สรุปกระบวนการประกันคุณภาพ

ภายนอก ไว้ดังนี้

3.1 ก่อนการตรวจเยี่ยม

3.1.1 ศึกษาข้อมูล (รายงานประจำปี, ข้อมูลตามดัชนีตัวบ่งชี้, เอกสารหลักฐานต่าง ๆ ข้อมูลอื่น ๆ)

3.1.2 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล

3.1.3 กำหนดขอบเขตการประเมิน

3.1.4 นัดวันตรวจเยี่ยม

3.2 ระหว่างการตรวจเยี่ยม

3.2.1 ชี้แจงกับสถาบันการศึกษา

3.2.2 สังเกต สอบถาม สัมภาษณ์ ตรวจสอบเอกสาร หลักฐานข้อมูล

3.2.3 วิเคราะห์ สรุปผล

3.2.4 นำเสนอข้อสังเกตด้วยวาจาต่อผู้บริหาร

3.3 หลังการตรวจเยี่ยม

3.3.1 จัดทำรายงานการประเมิน

3.3.2 ส่งให้สถาบันพิจารณา ตรวจสอบเพิ่มเติมข้อมูล และได้แย้ง

3.3.3 ปรับแก้รายงาน

3.3.4 ส่งรายงานให้ สมศ.

3.3.5 รายงานผลการประเมิน

3.4 การรายงานผลการประเมิน

3.4.1 จัดทำข้อเสนอแนะในเชิงสร้างสรรค์ไปยังหน่วยงานต้นสังกัด

3.4.2 สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด (กรณีที่มีผลการประเมินไม่ได้มาตรฐาน)

4. การติดตามผล

4.1 ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ประเมินภายนอก

4.2 ติดตามผลการพัฒนาของสถาบัน

4.3 จัดทำรายงานประเมินผลคุณภาพ และมาตรฐานประจำปี

การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันการพลศึกษา

ปัจจุบันสถาบันการพลศึกษามีความเข้าใจและตื่นตัวที่จะดำเนินการประกันคุณภาพภายในมากขึ้น เช่น จัดโครงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และให้สถาบันการพล

ศึกษา วิทยาเขต ต่าง ๆ มีกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น นอกจากนั้น ได้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ทั้งระดับสถาบันการพลศึกษาและสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้บุคลากรในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตสามารถดำเนินการเข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ดำเนินการดังนี้

การนำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติไปใช้

1. สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตทุกแห่ง จะต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นประจำทุกปี
2. ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ที่สถาบันการพลศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อันประกอบด้วย การวางแผน ดำเนินงาน การประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงาน โดยสถาบันการพลศึกษาต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการที่กำหนดให้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษา และเป้าหมาย คู่มือการประกันคุณภาพ กำหนดระยะเวลาในการดำเนินที่ชัดเจน ติดตามประเมินผลการทำงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. การดำเนินการประกันคุณภาพภายในทุกชั้นตอน เน้นการประสานงานและการมีส่วนร่วมของทุกกลุ่ม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่บุคลากรในสถาบันการพลศึกษา กรรมการสถาบัน ผู้ปกครอง บุคลากรของหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการ การให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามมาตรา 78 ของพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
4. สถาบันการพลศึกษา จัดทำรายงานผลการประกันคุณภาพภายในให้เรียบร้อยก่อนเริ่มปีการศึกษาใหม่ทุกปี โดยแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพภายใน แนวทางหรือแผนงานในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีการศึกษาต่อไป แล้วเสนอต่อต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามที่กระทรวงกำหนด และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ตลอดจนสาธารณชน โดยจัดทำรายงานสรุปปีใดประกาศไว้ที่สถาบัน แจ้งให้ผู้ปกครองและเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้รับทราบ รวมทั้งมีรายงานที่มีรายละเอียดครบถ้วนพร้อมที่จะให้ผู้สนใจดูได้ตลอดเวลา

การประกันคุณภาพภายในจะทำให้สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการทำงานที่เป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยการดำเนินการตามแผน

เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายนั้น จะต้องมีการประเมินคุณภาพภายในหรือการประเมินตนเอง เพื่อตรวจสอบและพัฒนาปรับปรุงให้เป็นไปตามเป้าหมายอยู่ตลอดเวลา การประเมินตนเองก็เหมือนกับการส่องกระจกดูตนเอง การสำรวจประเมินตนเองจึงเป็นสิ่งที่คนเราทำอยู่แล้วในชีวิตประจำวัน การที่สถานศึกษาใช้กระจกส่องตน ส่องงาน และส่องศิษย์ แล้วพินิจพิเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็ง ที่เกิดกับตน กับงาน กับศิษย์ จะช่วยทำให้เกิดการพัฒนา ปรับปรุงให้ดีขึ้น และทำให้เด็กและเยาวชนไทยเป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุข เพื่อพัฒนาชาติไทยสืบไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 9-10)

การเตรียมการก่อนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน

1. เตรียมความพร้อมของบุคลากรในสถาบันการศึกษา

1.1 สร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในสถาบัน

การศึกษา

1.1.1 จัดประชุมเพื่อสร้างความตระหนักโดยผู้นำหรือแกนนำของสถาบัน

1.1.2 เชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาปลูกจิตสำนึกของบุคลากรทุกคนให้เกิด

การตื่นตัวในการพัฒนาตนเองและสถาบัน

1.1.3 ชี้แจงทำความเข้าใจบุคลากรทุกคนในสถาบันได้รับทราบถึงความสำคัญ

และจำเป็นในการประกันคุณภาพภายในและร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงานอย่างเต็มความสามารถ

1.2 พัฒนาความรู้และทักษะในการประกันคุณภาพภายใน

จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้แก่บุคลากรทุกคนในสถาบันการศึกษา ช่วงแรก

ภาพรวมของระบบการประกันคุณภาพภายใน กรอบการบริหารงาน ช่วงที่สอง การกำหนดกรอบและวางแผนประเมิน การสร้างเครื่องมือ การรวบรวมข้อมูล ช่วงที่สาม การเขียนรายงานการศึกษาตนเอง

2. การศึกษาดูงานนอกสถานที่ในหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จด้านการประกันคุณภาพภายในแล้ว

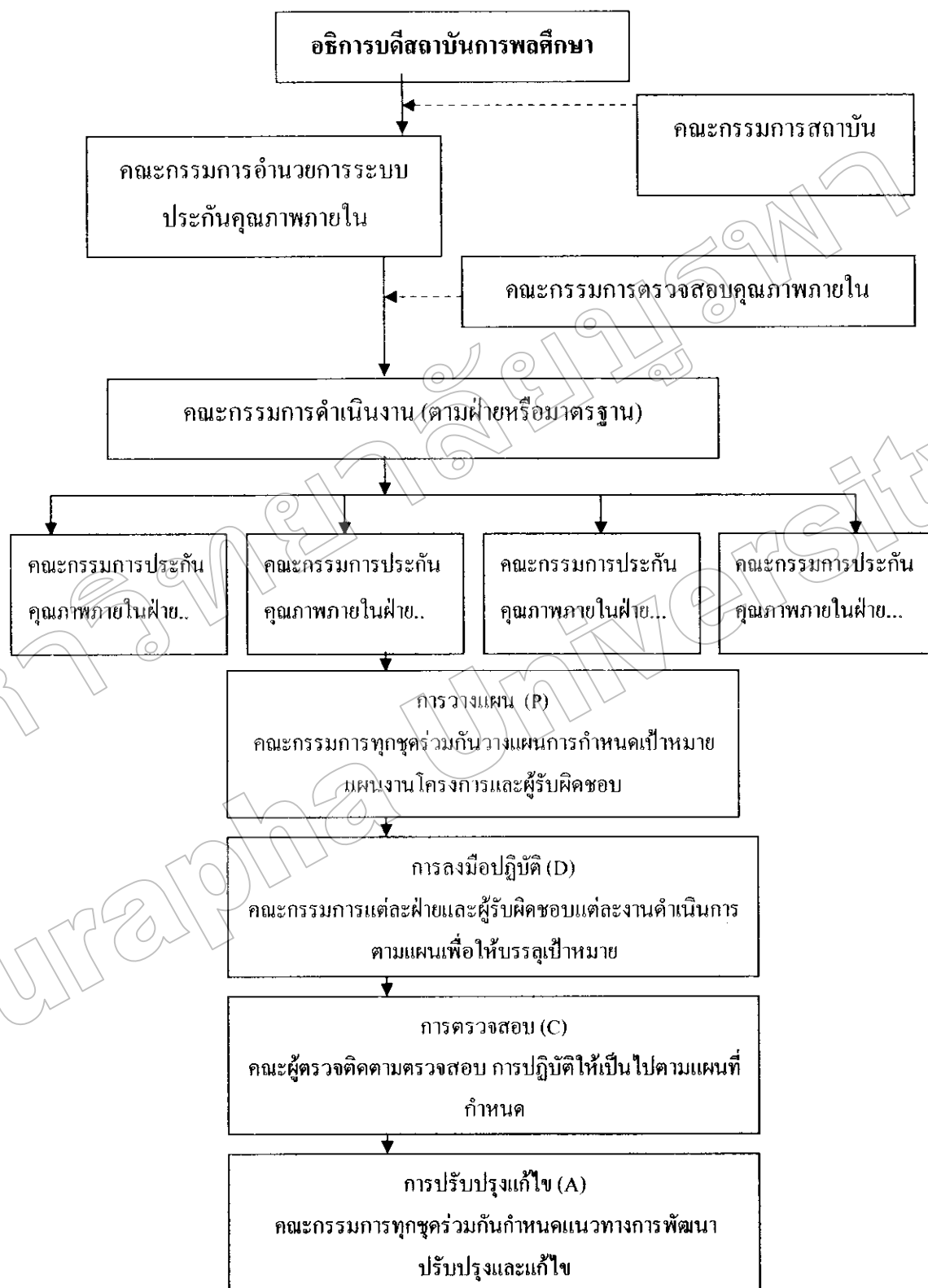
3. การเตรียมสถานที่และอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถาบันการศึกษา

4. การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบเรื่องการประกันคุณภาพภายในแม้ว่าการประกันคุณภาพภายในจะเป็นภารกิจของบุคลากรทุกคนในสถาบันการศึกษา แต่ในการดำเนินงานจำเป็นต้องมีผู้รับผิดชอบในการประสานงาน กำกับ ดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันและเชื่อมโยงกันเป็นทีม โดยผู้มีส่วนรับผิดชอบที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารการศึกษา ซึ่งควรดำเนินการร่วมกับบุคลากรหลักที่ได้รับมอบหมายในรูปของคณะกรรมการหรือคณะทำงาน

ดังนี้

4.1 หัวหน้างานประกันคุณภาพภายในสถานการพลศึกษา ควรแต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการจัดการศึกษาภายในสถานการพลศึกษาเป็นอย่างดี เป็นผู้รับผิดชอบอย่างน้อย 1 คน

4.2 คณะกรรมการดำเนินงานต่าง ๆ ตามขั้นตอนในระบบคุณภาพเพื่อให้ครบทุกขั้นตอน ตามวงจรคุณภาพ PDCA ควรแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างน้อย 3 ชุด ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 5 แสดงโครงสร้างการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถาบันการศึกษา
(หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา, 2544, หน้า 21)

การแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถาบันการพลศึกษา

คณะกรรมการอำนวยการ มีหน้าที่ กำหนดนโยบายแผนงาน โครงการ กำกับ ดูแล ตรวจสอบ ติดตาม และพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถาบันให้มีประสิทธิภาพ บุคคลที่เป็นคณะกรรมการ แต่งตั้งจาก รองอธิการบดีประจำวิทยาเขต ผู้ช่วยอธิการบดีประจำวิทยาเขต รองคณบดีประจำวิทยาเขต

คณะกรรมการดำเนินงาน มีหน้าที่ วางแผน ดำเนินงาน ตรวจสอบติดตาม และปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามนโยบายและเป้าหมายของทางสถาบัน บุคคลที่เป็นคณะกรรมการ แต่งตั้งจาก ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการประจำวิทยาเขต รองคณบดีแต่ละคณะ หัวหน้าสำนักงานรองอธิการบดี และข้าราชการของแต่ละคณะ

คณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพภายใน มีหน้าที่ วางแผน เตรียมงานและดำเนินการ ตรวจสอบคุณภาพภายในและรายงานผลการตรวจสอบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องของทุกฝ่าย จัดทำรายงาน ประเมินตนเอง บุคคลที่เป็นคณะกรรมการ แต่งตั้งจาก รองคณบดีแต่ละคณะ และข้าราชการของแต่ละคณะ

แนวทางในการตรวจสอบคุณภาพภายในสถาบันการพลศึกษา

สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้การประเมินของสถานศึกษาทุกแห่งอยู่บนบรรทัดฐานเดียวกัน หน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษาแต่ละสังกัดจึงได้พัฒนามาตรฐานการศึกษาที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมิน ซึ่งมีทั้งระดับชาติและระดับหน่วยงาน โดยสถาบันการพลศึกษาได้มีการระดมความคิดจากบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ จัดทำมาตรฐานเพื่อแสดงถึงคุณภาพภายในสถาบันการพลศึกษา โดยอ้างอิงมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาทบวงมหาวิทยาลัย ไว้ 8 มาตรฐาน 50 ตัวบ่งชี้ (สถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตชลบุรี, 2548, หน้า 1-45) ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพนักศึกษา

สถาบันการพลศึกษา กำหนดให้บัณฑิตเป็นผู้เรืองปัญญา มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีทักษะและภูมิปัญญาในงานอาชีพขั้นสูง ทักษะวิจัยในฐานะนักวิชาการชั้นสูง มีจิตสำนึกและภูมิธรรมในฐานะพลเมืองของสังคมไทยและสังคมโลก

มาตรฐานที่ 2 ด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์

สถาบันการพลศึกษากำหนดให้มีผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ เป็นงานนวัตกรรมที่นำไปสู่การสร้างและการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่เชี่ยวชาญ การสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งเป็นการขยายพรมแดนของความรู้และทรัพย์สินทางปัญญาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้จริง

เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคุณภาพประสิทธิภาพและขีดความสามารถของคนไทย รวมทั้งการพัฒนาสู่สังคมแห่ง การเรียนรู้และสังคมแห่งภูมิปัญญา อันก่อให้เกิดวัฒนธรรมในการใช้ความรู้ในการกำหนดทิศทางและการพัฒนาตลอดจนการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 จำนวนของงานวิจัยและการสร้างสรรค์ที่ตีพิมพ์ เผยแพร่ในระดับนานาชาติต่ออาจารย์ประจำ

เกณฑ์การประเมิน 1) จำนวน 1 เรื่อง 2) จำนวน 2 เรื่อง 3) จำนวน 3 เรื่อง 4) จำนวน 4 เรื่อง 5) จำนวน 5 เรื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 จำนวนเงินสนับสนุนงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ภายในสถาบันต่อจำนวนอาจารย์ประจำ

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่า 4,501 บาท/ คน 2) 4,501-5,500 บาท/ คน 3) 5,501-6,500 บาท/ คน 4) 6,501 - 7,500 บาท/ คน 5) มากกว่า 7,500 บาท/ คน

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 จำนวนของเงินสนับสนุนงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ภายนอกสถาบันต่อจำนวนอาจารย์ประจำ

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่า 4,501 บาท/ คน 2) 4,501 - 5,500 บาท/ คน 3) 5,501 - 6,500 บาท/ คน 4) 6,501 - 7,500 บาท/ คน 5) มากกว่า 7,500 บาท/ คน

ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 ร้อยละของอาจารย์ประจำที่ได้รับทุนวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ จากภายในสถาบันต่อจำนวนอาจารย์ประจำ

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่าร้อยละ 15 2) ร้อยละ 15 - 16 3) ร้อยละ 17- 18 4) ร้อยละ 19 -20 5) มากกว่าร้อยละ 20

ตัวบ่งชี้ที่ 2.5 ร้อยละของอาจารย์ประจำที่ได้รับทุนวิจัยหรืองานสร้างสรรค์จากภายนอกสถาบันต่อจำนวนอาจารย์ประจำ

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่าร้อยละ 15 2) ร้อยละ 15 - 16 3) ร้อยละ 17- 18 4) ร้อยละ 19 -20 5) มากกว่าร้อยละ 20

ตัวบ่งชี้ที่ 2.6 ร้อยละจำนวนบทความวิจัยและงานสร้างสรรค์ต่อจำนวนอาจารย์ประจำ

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่าร้อยละ 2 2) ร้อยละ 2 - 4 3) ร้อยละ 5- 7 4) ร้อยละ 8-10 5) มากกว่าร้อยละ 10

ตัวบ่งชี้ที่ 2.7 ร้อยละของบุคลากรและอาจารย์ที่ได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่าร้อยละ 21 2) ร้อยละ 21 - 40 3) ร้อยละ 41- 60 4) ร้อยละ 61- 80 5) มากกว่าร้อยละ 80

ตัวบ่งชี้ที่ 2.8 ร้อยละของอาจารย์ประจำที่นำเสนอผลงานทางวิชาการ

เกณฑ์การประเมิน 1) ไม่มี 2) ร้อยละ 1-12 3) ร้อยละ 13-38 4) ร้อยละ 39-64

5) มากกว่าร้อยละ 64

ตัวบ่งชี้ที่ 2.9 จำนวนผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่ได้รับการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา

เกณฑ์การประเมิน 1) ไม่มีชิ้นงาน 2) 1 ชิ้นงาน 3) 2 ชิ้นงาน 4) 3 ชิ้นงาน

5) มากกว่า 3 ชิ้นงาน

มาตรฐานที่ 3 ด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม

สถาบันการพลศึกษา จัดให้มีการให้บริการทางวิชาการที่เป็นประโยชน์เป็นที่พึงและอ้างอิงทางวิชาการ เสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมสอดคล้องเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง และความเข้มแข็งของสังคม ชุมชน ประเทศชาติ และนานาชาติ ตลอดจนการส่งเสริมบทบาททางวิชาการ และวิชาชีพของสถาบันการศึกษาโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะ เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเผยแพร่ชื่อเสียงของประเทศชาติ

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 ร้อยละของกิจกรรม/โครงการบริการทางวิชาการที่ตอบสนองความต้องการของสังคม ชุมชน ประเทศชาติต่อจำนวนอาจารย์ประจำ

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่าร้อยละ 7 2) ร้อยละ 7-8 3) ร้อยละ 9-10

4) ร้อยละ 11-12 5) มากกว่าร้อยละ 12

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 จำนวนผู้รับบริการในกิจกรรม/หรือโครงการบริการวิชาการ กีฬา ที่มีผลต่อการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคม ชุมชน ประเทศชาติและนานาชาติต่อจำนวนอาจารย์ประจำ

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่า 251: คน 2) 251-500: คน 3) 501-750: คน

4) 751-1,000: คน 5) มากกว่า 1,000: คน

ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 ร้อยละของอาจารย์ประจำที่มีผู้ทรงคุณวุฒิที่ปริญญกรรมการวิชาการ/วิชาชีพภายนอกสถาบันใน ระดับภูมิภาค สมาคม ประเทศชาติและนานาชาติ ต่ออาจารย์ประจำ

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่าร้อยละ 10.25 2) ร้อยละ 10.25 - 10.88 3) ร้อยละ 10.89-11.52 4) ร้อยละ 11.53 - 12.16 5) มากกว่าร้อยละ 12.16

ตัวบ่งชี้ที่ 3.4 ค่าใช้จ่าย/มูลค่าของสถาบันในการบริการวิชาการเพื่อสังคมต่ออาจารย์ประจำ

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่า 401 บาท: คน 2) 401-600 บาท: คน 3) 601-800 บาท: คน 4) 801-1,000 บาท: คน 5) มากกว่า 1,000 บาท: คน

ตัวบ่งชี้ที่ 3.5 รายรับของสถาบันในการให้บริการวิชาการในนามสถาบันต่ออาจารย์ประจำ

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่า 1,001 บาท: คน 2) 1,001- 2,000 บาท: คน 3) 2,001-3,000 บาท: คน 4) 3,001- 4,000 บาท: คน 5) มากกว่า 4,000 บาท: คน

ตัวบ่งชี้ที่ 3.6 มีการนำความรู้และประสบการณ์จากการบริการวิชาการมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการวิจัย (สมศ. 3.2)

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่า 21 ครั้ง 2) 21-30 ครั้ง 3) 31-40 4) 41-51 ครั้ง 5) มากกว่า 50 ครั้ง

ตัวบ่งชี้ที่ 3.7 ระดับความสำเร็จประสิทธิผลของการให้บริการวิชาการตามพันธกิจของสถาบัน

เกณฑ์การประเมิน 1) มีแผนหรือโครงการในการให้บริการวิชาการอย่างครบถ้วนตามพันธกิจของสถาบัน 2) มีการให้บริการวิชาการแก่สังคมตามแผนหรือโครงการในการให้บริการวิชาการอย่างครบถ้วนตามพันธกิจของสถาบัน 3) มีการบูรณาการการเรียนการสอนการวิจัยและการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมในการให้บริการวิชาการแก่สังคม 4) มีผลงานวิจัย/ผลงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากการบูรณาการงานบริการวิชาการแก่สังคม 5) เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและองค์กรในชุมชนในการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนและพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 4 ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

สถาบันการศึกษา กำหนดวัตถุประสงค์ และแผนงาน การอนุรักษ์ สืบสาน พัฒนา เผยแพร่เอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน กีฬาไทย ตลอดจนภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นมรดกไทย และบูรณาการในการผลิตบัณฑิต งานวิจัย และการบริการวิชาการที่มุ่งเน้น ส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิต และความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งการสร้างสรรค์ และส่งเสริม ภูมิปัญญาไทย ให้เป็นรากฐานของการพัฒนาองค์ความรู้ที่สามารถพัฒนาไปสู่สากล

ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 ร้อยละของจำนวนโครงการ/กิจกรรมในการอนุรักษ์ พัฒนา และส่งเสริมเอกลักษณ์ ต่อจำนวนและการละเล่นพื้นบ้านและกีฬาไทยต่อจำนวนนักศึกษา

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่าร้อยละ 0.75 2) ร้อยละ 0.75-1.75 3) ร้อยละ 1.75 - 2.75 4) ร้อยละ 2.76 – 3.75 5) มากกว่าร้อยละ 3.75

ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 ค่าใช้จ่าย/มูลค่าที่ใช้ในการอนุรักษ์ พัฒนา และส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านและกีฬาไทยต่อจำนวนนักศึกษา

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่า 21 บาท: คน 2) 21- 30 บาท: คน 3) 31- 40 บาท: คน 4) 41- 50 บาท: คน 5) มากกว่า 50 บาท: คน

ตัวบ่งชี้ที่ 4.3 มีผลงาน/ ชิ้นงานการพัฒนางานองค์ความรู้ และสร้างมาตรฐานศิลปวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้านและกีฬาไทย

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่า 2 ชิ้นงาน 2) 2 ชิ้นงาน 3) 3 ชิ้นงาน 4) 4 ชิ้นงาน 5) มากกว่า 4 ชิ้นงาน

ตัวบ่งชี้ที่ 4.4 ระดับความสำเร็จและประสิทธิผลในการอนุรักษ์พัฒนาและสร้างเสริมเอกลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้านและกีฬาไทย

เกณฑ์การประเมิน 1) มีแผนหรือโครงการเพื่อการอนุรักษ์และเสริมสร้างเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรม 2) มีการบูรณาการงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเข้ากับพันธกิจอื่นอย่างน้อย 1 ด้าน 3) มีการสร้างนวัตกรรม องค์ความรู้ ภูมิปัญญาไทยเรื่องใหม่ไปสู่สากล 4) มีการเผยแพร่องค์ความรู้ ภูมิปัญญาไทยให้ไปสู่สากล

มาตรฐานที่ 5 ด้านการพัฒนางานองค์การและบุคลากร

สถาบันการศึกษา วางแผนระบบการบริหารและการจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของประชาคมในองค์กร หน่วยงาน และผู้เกี่ยวข้อง ตามหลักการบริหารการจัดการที่ดี เน้นการกระจายอำนาจ กำกับด้วยนโยบายและการประกันคุณภาพการวางแผน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การพัฒนาบุคลากร การนำระบบสารสนเทศมาใช้ มุ่งสร้างเสถียรภาพทางการเงินรวมถึงการใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า อิสระ คล่องตัว โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

เกณฑ์การประเมิน 1) มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกัน เป็นลายลักษณ์อักษร 2) 1+ บุคคลมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ 3) 2+ มีการนำวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์สู่การปฏิบัติ 4) 3+ มีการทบทวนวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ 5) 4+ มีการนำผลการทบทวนและข้อคิดเห็นของบุคลากรต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์มาปรับปรุง

ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 มีแผนการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์ของสถาบัน ยุทธศาสตร์กระทรวงและยุทธศาสตร์ชาติ

เกณฑ์การประเมิน 1) มีแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์ของสถาบัน ยุทธศาสตร์ของกระทรวง และยุทธศาสตร์ของชาติ 2) 1+ บุคลากรมีส่วน และรับรู้ในการเสนอแผนการดำเนินงาน 3) 2+ มีการดำเนินงานอย่างน้อยร้อยละ

80 ของแผน 4) 3+ มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานอย่างน้อย ร้อยละ 80 5) 4+ มีการนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนในครั้งต่อไป

ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 มีระบบการบริหารที่มีคุณภาพ โดยพิจารณาจาก 1) มีโครงสร้างการบริหารงานที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ของสถาบัน 2) บุคลากรมีส่วนร่วมและรับรู้ ในการกำหนดหน้าที่และขอบข่ายงาน 3) มีหลักเกณฑ์และการประเมินบุคลากรอย่างยุติธรรม 4) มีหลักเกณฑ์และการประเมินบุคลากรอย่างเปิดเผย 5) มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร 6) มีการนำผลการประเมินการปฏิบัติงานไปใช้พัฒนา

เกณฑ์การประเมิน 1) มี 1 ข้อ 2) มี 2 ข้อ 3) มี 3 ข้อ 4) มี 4 ข้อ 5) มีมากกว่า 4 ข้อ

ตัวบ่งชี้ที่ 5.4 มีการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยพิจารณาจาก 1) ผู้บริหารมีนโยบายที่ชัดเจนที่สามารถขับเคลื่อนพันธกิจไปสู่เป้าหมายและวิสัยทัศน์ 2) มีการนำผลการประเมินจากต้นสังกัดหรือหน่วยงานภายนอกมาพัฒนาให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ 3) มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม เน้นการกระจายอำนาจ 4) มีการบริหารที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ 5) มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน 6) สามารถผลักดันสถาบันให้สามารถพัฒนา ไปสู่ระดับชาติหรือนานาชาติ

เกณฑ์การประเมิน 1) มี 1 ข้อ 2) มี 2 ข้อ 3) มี 3 ข้อ 4) มี 4 ข้อ 5) มีมากกว่า 4 ข้อ

ตัวบ่งชี้ที่ 5.5 มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถในวิชาการ วิชาชีพของอาจารย์ประจำทั้งในประเทศและต่างประเทศ

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่าร้อยละ 21 2) ร้อยละ 21 - 40 3) ร้อยละ 41-60

4) ร้อยละ 61 - 80 5) มากกว่าร้อยละ 80

ตัวบ่งชี้ที่ 5.6 ร้อยละของบุคลากรสายสนับสนุนประจำที่ได้รับการพัฒนาความรู้ทักษะในวิชาชีพ

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่าร้อยละ 21 2) ร้อยละ 21 - 40 3) ร้อยละ 41-60

4) ร้อยละ 61 - 80 5) มากกว่าร้อยละ 80

ตัวบ่งชี้ที่ 5.7 ศักยภาพของระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการ โดยพิจารณาจาก 1) มีข้อมูลพื้นฐานเพื่อการตัดสินใจ 2) มีผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการแต่ละฐานข้อมูลอย่างชัดเจน 3) มีการประเมินประสิทธิภาพของการบริหารจัดการข้อมูล 4) มีการจัดระบบความปลอดภัยของระบบการบริหารจัดการข้อมูล 5) มีการปรับปรุงระบบฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน 6) มีระบบฐานข้อมูลทั้งหมดที่ประสานเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกัน

เกณฑ์การประเมิน 1) มี 1 ข้อ 2) มี 2 ข้อ 3) มี 3 ข้อ 4) มี 4 ข้อ 5) มีมากกว่า 4 ข้อ

ตัวบ่งชี้ที่ 5.8 การบริหารจัดการเงินและงบประมาณ

เกณฑ์การประเมิน 1) มีการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนและระเบียบ 2) 1+ มีระบบรายงานติดตามและตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและพัสดุ 3) 2+ มีการวิเคราะห์การใช้จ่ายงบประมาณอย่างชัดเจน 4) 3+ มีการประเมินการใช้จ่ายงบประมาณและสรุปเป็นข้อมูลสารสนเทศอย่างชัดเจน 5) มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาการบริหารงบประมาณ

ตัวบ่งชี้ที่ 5.9 แหล่งงบประมาณและการแสวงหารายได้

เกณฑ์การประเมิน 1) มีการกำหนดแหล่งงบประมาณและหลักเกณฑ์ในการแสวงหารายได้ 2) 1+ มีผู้รับผิดชอบในการแสวงหารายได้ 3) 2+ มีการดำเนินการแสวงหารายได้ 4) 3+ มีการตรวจสอบระบบการแสวงหารายได้ 5) 4+ มีการนำผลการตรวจสอบมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา

ตัวบ่งชี้ที่ 5.10 งบประมาณสำหรับการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการวิชาการ วิชาชีพ ของอาจารย์และบุคลากรทั้งในและต่างประเทศ

เกณฑ์การประเมิน 1) ร้อยละ 35-39 2) ร้อยละ 40-44 3) ร้อยละ 45-49 4) ร้อยละ 50-54 5) ร้อยละ 55-59

มาตรฐานที่ 6 ด้านการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอน

สถาบันการพลศึกษา จัดกระบวนการพัฒนาและบริหารหลักสูตรให้มีความทันสมัย ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม มีการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความต้องการ/ความสนใจของผู้เรียน โดยใช้เทคนิคการสอนและอุปกรณ์ที่หลากหลาย มีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง และมีการใช้ประโยชน์ผลการประเมินในการพัฒนาผู้เรียน การระดมทรัพยากรทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งความร่วมมือจากแหล่งต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบันอุดมศึกษา ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรม การศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด

ตัวบ่งชี้ที่ 6.1 กระบวนการพัฒนาและบริหารหลักสูตรโดยพิจารณาจาก 1) หลักสูตร มีมาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานโครงสร้างหลักสูตรของ สกอ. 2) มีอาจารย์ประจำหลักสูตรตาม เกณฑ์ของ สกอ. 3) หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม 4) หลักสูตรมีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านต่างๆของหน่วยงาน 5) มีการพัฒนาปรับปรุง หลักสูตรภายใน 5 ปี 6) จุดมุ่งหมายหลักสูตรมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของชาติ 7) จุดมุ่งหมายหลักสูตรมีความสอดคล้องกับปรัชญาระดับอุดมศึกษา 8) จุดมุ่งหมายหลักสูตรมีความสอดคล้องกับปรัชญาสถาบันการพลศึกษา 9) มีคณะกรรมการ

บริหารหลักสูตรเพื่อกำหนดนโยบาย แผนงาน แผนปฏิบัติการ และปฏิบัติตามแผน 10) มีการนำผลการปรับปรุงหลักสูตรไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

เกณฑ์การประเมิน 1) มี 1-2 ข้อ 2) มี 3-4 ข้อ 3) มี 5-6 ข้อ 4) มี 7-8 ข้อ

5) มี 9-10 ข้อ

ตัวบ่งชี้ที่ 6.2 จำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่าต่อจำนวนอาจารย์ประจำ

เกณฑ์การประเมิน 1) ตั้งแต่ 11 คน ขึ้นไป 2) 11 คน: 1 3) 10 คน: 1 4) 9 คน: 1

คน 5) 8 คน: 1

ตัวบ่งชี้ที่ 6.3 ร้อยละของอาจารย์ประจำที่มีวุฒิปรึญญาเอกหรือเทียบเท่า

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่าร้อยละ 0.41 2) ร้อยละ 0.41 – 0.65 3) ร้อยละ 0.66 – 0.90 4) ร้อยละ 0.91 – 1.15 5) มากกว่าร้อยละ 1.15

ตัวบ่งชี้ที่ 6.4 ร้อยละของอาจารย์ประจำที่ได้รับทุนไปศึกษาต่อต่างประเทศต่ออาจารย์ประจำ

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่าร้อยละ 1.05 2) ร้อยละ 1.05 – 1.29 3) ร้อยละ 1.30 – 1.54 4) ร้อยละ 1.55 – 1.79 5) มากกว่าร้อยละ 1.79

ตัวบ่งชี้ที่ 6.4 ร้อยละของอาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่งมีวิทยฐานะ

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่าร้อยละ 31 2) ร้อยละ 31-40 3) ร้อยละ 41-50 4) ร้อยละ 51- 60 5) มากกว่าร้อยละ 60

ตัวบ่งชี้ที่ 6.6 ระดับความสำเร็จของการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ

เกณฑ์การประเมิน 1) สถาบันมีการกำหนดจรรยาบรรณวิชาชีพคณะกรรมการไว้เป็นลายลักษณ์อักษร 2) 1+ มีกระบวนการส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ 3) 2+ มีการกำกับดูแลการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณ 4) 3+ มีมาตรการในการดำเนินการกับผู้ไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณและมีการปรับปรุงจรรยาบรรณให้ทันสมัย 5) 4+ มีแนวทางการนำสารสนเทศเกี่ยวกับการกระทำผิดจรรยาบรรณมาใช้วางแผนป้องกันหรือหาแนวทางแก้ไข

ตัวบ่งชี้ที่ 6.7 มีกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการเรียนรู้จากการปฏิบัติและประสบการณ์จริง โดยพิจารณาจาก 1) สถาบันมีนโยบายให้ผู้สอนจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมการสร้างประสบการณ์จริง 2) มีการพัฒนาผู้สอนในเรื่องหลักการสอน/เทคนิคการสอนการวัดและประเมินผล รวมทั้งมีการสนับสนุนเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) มีการจัดกระบวนการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างทั่วถึงทุกคณะวิชา 3) มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนที่เน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญ 5) มีบทบาทในการส่งเสริมและเผยแพร่การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้กับสถาบันอื่นและมีระบบในการประเมินที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน

เกณฑ์การประเมิน 1) มี 1 ข้อ 2) มี 2 ข้อ 3) มี 3 ข้อ 4) มี 4 ข้อ 5) มี 5 ข้อ

ตัวบ่งชี้ที่ 6.8 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

เกณฑ์การประเมิน 1) 1.00-1.49 2) 1.50-2.49 3) 2.50-3.49 4) 3.50-4.49

5) 4.50-5.00

ตัวบ่งชี้ที่ 6.9 ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ใช้ในระบบห้องสมุด คอมพิวเตอร์ และศูนย์สารสนเทศต่อนักศึกษา

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่า 1,001 บาท : คน 2) 1,001-2,000 บาท : คน 3) 2,001-3,000 บาท : คน 4) 3,001-4,000 บาท : คน 5) มากกว่า 4,001 บาท : คน

มาตรฐานที่ 7 ด้านกิจกรรมพัฒนานักศึกษา

สถาบันการพลศึกษากำหนดกิจกรรมที่สร้างเสริมประสบการณ์ เพื่อให้ นักศึกษาได้มีการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา คุณธรรมจริยธรรม ให้สามารถประกอบสัมมาชีพในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตัวบ่งชี้ที่ 7.1 มีกิจกรรมในการพัฒนานักศึกษาด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม และคุณธรรม จริยธรรม

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่า 4 กิจกรรม 2) 4-6 กิจกรรม 3) 7-9 กิจกรรม 4) 10-12 กิจกรรม 5) มากกว่า 12 กิจกรรม

ตัวบ่งชี้ที่ 7.2 ร้อยละของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ พัฒนานักศึกษาต่อจำนวนนักศึกษา

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่าร้อยละ 50 2) ร้อยละ 50-59 3) ร้อยละ 60-69 4) ร้อยละ 70-79 5) มากกว่าร้อยละ 79 ขึ้นไป

ตัวบ่งชี้ที่ 7.3 มีการจัดระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

เกณฑ์การประเมิน 1) มีคำสั่งแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษา 2) 1+ มีคู่มืออาจารย์ที่ปรึกษา 3) 2+มีกิจกรรม/โครงการพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ที่ปรึกษา 4) 3+ มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอาจารย์ที่ปรึกษา/ความพึงพอใจของนักศึกษา 5) 4+ มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา

ตัวบ่งชี้ที่ 7.4 มีบริการแนะแนวอาชีพ โดยพิจารณาจาก 1) บริการข้อมูลอาชีพ 2) ให้คำปรึกษาด้านอาชีพเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) จัดกิจกรรมฝึกทักษะเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ 4) จัดหางานให้นักศึกษา/ผู้สำเร็จการศึกษา 5) ติดตามผลผู้ใช้บริการแนะแนวอาชีพ

เกณฑ์การประเมิน 1) 1 กิจกรรม 2) 2 กิจกรรม 3) 3 กิจกรรม 4) 4 กิจกรรม 5) 5 กิจกรรม

มาตรฐานที่ 8 ด้านระบบการประกันคุณภาพ

สถาบันการการพลศึกษา ดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน พัฒนาคุณภาพ การตรวจติดตามคุณภาพ และ ประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาเพื่อไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถรองรับการประกันคุณภาพภายนอกได้

ตัวบ่งชี้ที่ 8.1 ระดับความสำเร็จของการดำเนินการด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน

เกณฑ์การประเมิน 1) ไม่มีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน 2) มีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โดยกำหนด ระเบียบ วิธีการ ขั้นตอน บุคลากร งบประมาณและระยะเวลาการประเมินคุณภาพภายใน เช่นระบบประเมินคุณภาพ ระบบติดตามคุณภาพ ระบบประเมินคุณภาพ อาทิเช่น นโยบายและแผนงานการประกันคุณภาพ คณะบุคคลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบการทำงานประกันคุณภาพ คู่มือการประกันคุณภาพ มาตรฐาน และเกณฑ์การประกันคุณภาพ 3) มีการดำเนินการตามระบบและกลไกในการประกันคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง เช่น การดำเนินการติดตามคู่มือการประกันคุณภาพ มาตรฐานและเกณฑ์การประกันคุณภาพการดำเนินการตามแผนงานประกันคุณภาพ แต่การดำเนินการน้อยกว่า ร้อยละ 70 4) มีการดำเนินการตามระบบและกลไกในการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง และดำเนินการได้ครบร้อยละ 100 5) มีการประเมินผลลัพธ์และการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถาบันการพลศึกษา อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 8.2 ระดับคุณภาพของการกำกับดูแลของกรรมการวิทยาเขต/สภามหาวิทยาลัย

เกณฑ์การประเมิน 1) การกำกับดูแลของสภามหาวิทยาลัย/สถาบันมีคุณภาพ ตามเกณฑ์ต่ำกว่าร้อยละ 25 2) การกำกับดูแลของสภามหาวิทยาลัย/สถาบันมีคุณภาพตามเกณฑ์ ระหว่างร้อยละ 25 – 49 3) การกำกับดูแลของสภามหาวิทยาลัย/สถาบันมีคุณภาพตามเกณฑ์ ระหว่างร้อยละ 50-74 4) การกำกับดูแลของสภามหาวิทยาลัย/สถาบันมีคุณภาพตามเกณฑ์ ระหว่างร้อยละ 75-89 5) การกำกับดูแลของสภามหาวิทยาลัย/สถาบันมีคุณภาพ ตามเกณฑ์ ตั้งแต่ ร้อยละ 90 ขึ้นไป

ตัวบ่งชี้ที่ 8.3 ประสิทธิภาพของการประกันคุณภาพภายใน

ผลที่ได้จากการดำเนินงานของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถาบัน/วิทยาเขต/คณะ ที่ได้นำมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย หรือแผนที่กำหนดไว้ โดยดูจากผลการประเมินตามจำนวนร้อยละของตัวบ่งชี้ จาก 1.1 – 8.1

เกณฑ์การประเมิน 1) น้อยกว่าร้อยละ 51 2) ร้อยละ 51-60 3) ร้อยละ 61-70 4) ร้อยละ 71-80 5) มากกว่าร้อยละ 80

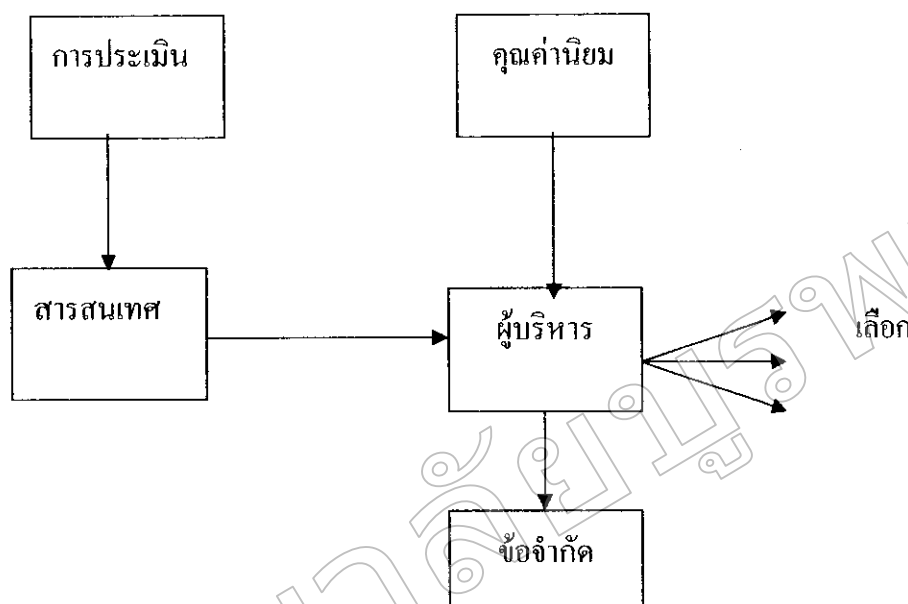
ผลที่ได้จากการดำเนินงานของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถาบัน/วิทยาเขต/คณะ ที่ได้นำมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย หรือแผนที่กำหนดไว้ โดยดูจากผลการประเมินตามจำนวนร้อยละของตัวบ่งชี้ จาก 1.1 – 8.1

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการประเมิน

การประเมิน เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญและจำเป็นในการดำเนินงานในทุกสาขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการทางด้านการศึกษา ซึ่งจะทำให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่มีคุณภาพสำหรับการพิจารณาตัดสินคุณค่า หรือทางเลือกของงานนั้น รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นที่ยอมรับ ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมาย แนวคิดองค์ประกอบและรูปแบบการประเมินไว้ ดังนี้

ความหมายของการประเมิน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2528, หน้า 94 อ้างถึงใน ณรงค์ วิชัยรัตน์, 2545, หน้า 16) ได้ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า หมายถึงการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศเพื่อช่วยในการตัดสินใจ ซึ่งแสดงไว้ในภาพที่ 6

ภาพที่ 6 แสดงการอธิบายความหมายของการประเมิน

อุทุมพร จามรมาน (2540, หน้า 6) ได้ให้ความหมายการประเมินไว้ว่าเป็นการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่วัดตามเกณฑ์ภายในและภายนอก

ครอนบาค (Cronbach, 1981, p. 14) ได้กล่าวถึงการประเมินในแง่ของการประเมินโครงการไว้ว่า เป็นการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและมีผลตามมา เพื่อนำไปใช้สนับสนุนปรับปรุงงานในโครงการต่อไป

ฮาร์แมน (Harman, 1996 อ้างถึงใน ณรงค์ วิชัยรัตน์, 2545, หน้า 17) ได้ให้ความหมายของการประเมินคุณภาพ หมายถึงการทบทวนและตัดสินใจผลโดยภายนอกเกี่ยวกับการเรียน การสอนในสถาบันอุดมศึกษา

สำนักปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2541, หน้า 10) ให้ความหมายของการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) หมายถึงกระบวนการประเมินผลการดำเนินการของคณะวิชาโดยภาพรวมว่าเมื่อ มีการใช้ระบบการประกันคุณภาพ หรือระบบควบคุมคุณภาพแล้วได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงคุณภาพมากน้อยเพียงใด

ดังนั้น จึงพอสรุปความหมายของ “การประเมิน” ได้ว่าเป็นกระบวนการสังเคราะห์สารสนเทศที่ได้รวบรวมเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินคุณค่าของงานหรือกิจกรรมนั้น ๆ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

จุดมุ่งหมายของการประเมิน

บิกแมน (Bigman, 1991 อ้างถึงใน สมบัติ สุวรรณพิทักษ์, 2544 หน้า 38) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินโครงการ คือ 1) เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้มากน้อยเพียงใด 2) เพื่อหาคำตอบในเรื่องความสำเร็จและความล้มเหลวของงานเฉพาะด้าน 3) เพื่อหาหลักการและการดำเนินการที่ทำให้งานประสบความสำเร็จ 4) เพื่อการใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการเพิ่มประสิทธิภาพของงาน 5) เพื่อค้นหาแนวทางสำหรับการวิจัยต่อไป 6) เพื่อกำหนดวิธีการที่จะให้บรรลุเป้าหมายของโครงการ

โกรเตรัสเชน (Grotelueschen, 1985 อ้างถึงใน ณรงค์ วิชัยรัตน์, 2548 หน้า 17) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการประเมิน คือ 1) เพื่อวางแผน 2) เพื่อปรับปรุง 3) เพื่อตัดสินใจ 4) เพื่อควบคุมและบริหาร 5) เพื่อตรวจสอบผลกระทบ 6) เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการสนับสนุน

บลูม (Bloom, 1986 อ้างถึงใน Harris, 1996, p. 20) ได้จำแนกการประเมินตามลักษณะหน้าที่ออกเป็น 3 ชนิด คือ 1) การประเมินเพื่อการวินิจฉัย (Diagnostic Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อทำหน้าที่เบื้องต้นในการกำหนดสถานะขั้นพื้นฐานหรือมูลเหตุที่ขาดประสิทธิภาพ 2) การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อกำหนดระดับความก้าวหน้าของงานที่ทำและหาจุดที่งานยังบกพร่องอยู่สำหรับการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขต่อไป 3) การประเมินสรุป (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อชี้บอกระดับความมากน้อยของผลที่ได้รับ

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการประเมินเพื่อ 1) ตรวจสอบผลการดำเนินงาน 2) นำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนางาน 3) เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับการตัดสินใจในการวางแผน 4) เพื่อควบคุมการบริหาร

กระบวนการของการประเมิน

ฮาร์ริส (Harris, 1986, p. 23) ได้กำหนดกระบวนการในการประเมินไว้ 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. การระบุชี้เกณฑ์ (Criteria Specifying) ได้แก่ การเลือกขอบข่ายของการปฏิบัติการ นิยามสมรรถภาพพื้นฐาน การระบุสมรรถภาพพิเศษ และการทำเกณฑ์ให้มีเหตุผลยอมรับได้ (Validation)
2. การสร้างเครื่องมือ (Instrumentation) ได้แก่ การเลือก และการปรุงแต่ง การพัฒนากระบวนการขั้นตอนสำหรับการใช้ การทดสอบเครื่องมือและกระบวนการปรับปรุงเครื่องมือและการฝึกหัดผู้ใช้เครื่องมือ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data gathering) ได้แก่ การพัฒนาแผนการสุ่ม การกำหนดตารางการสังเกต การบันทึกข้อมูลดิบ การบริหารเครื่องมือ การตรวจสอบและการลงรหัสข้อมูล

4. การวิเคราะห์ (Analysis) ได้แก่ การคำนวณ การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปเนื้อหา
5. การตีความ (Interpretation) ได้แก่ การทบทวนการวิเคราะห์ข้อมูล การเปรียบเทียบกับประชากรและมาตรฐานอื่น การให้ความสัมพันธ์กับข้อเท็จจริงอื่น
6. การกำหนดคุณค่า (Valuing) ได้แก่ การพิจารณาความสัมพันธ์กับงานวิจัยและทฤษฎีมาตรฐานทางด้านวิชาชีพ รวมทั้งการพิจารณาส่วนประกอบที่เป็นด้านบวกหรือด้านลบ
7. การตัดสินใจ (Decision Making) ได้แก่ การสำรวจทางเลือกทั่ว ๆ ไป การพิจารณาว่าจะกระทำหรือไม่ การระบุทางเลือกเฉพาะและการคัดเลือกทางเลือก
8. การลงมือกระทำ (Action) ได้แก่ การบังคับใช้วัตถุประสงค์ที่สัมพันธ์กับการเลือกการกำหนดโครงสร้างของกิจกรรมที่จะนำไปใช้ การระบุแหล่งทรัพยากร การกำหนดระยะเวลาเป้าหมาย และการรับผิดชอบ

เครื่องมือวัดผลและประเมินผลการปฏิบัติงาน

เครื่องมือวัดผลและประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นสิ่งสำคัญต่อคุณภาพของการประเมินเครื่องมือที่ดีจะทำให้ผลการประเมินมีมาตรฐาน เชื่อถือได้ (อากรณ บางเจริญพรพงศ์, 2541, หน้า 212-222) กล่าวว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผลการปฏิบัติงานว่ามีดังนี้

1. การสังเกต (Observation) เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างมีระบบ คือ มีเป้าหมายและวิธีการในการสังเกต วิธีการสังเกต เป็นวิธีการที่เฝ้าติดตามดูอย่างเอาใจใส่และพิจารณาอย่างละเอียด ตั้งแต่ความเป็นมาตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่ต้องการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนด และต้องมีการจดบันทึกสิ่งที่สังเกตได้ทันที
2. การจัดอันดับ (Ranking) เป็นวิธีการเอาคุณลักษณะของสิ่งที่จะจัดอันดับมาเรียงลำดับ การเรียงลำดับเหมาะที่จะใช้วัดวิธีการปฏิบัติงาน หรือผลงานที่มีลักษณะเป็นนามธรรมที่ยากต่อการให้คะแนน แต่ส่วนใหญ่จะใช้ผลงานมากกว่าการปฏิบัติงาน

การจัดอันดับจะมีความเชื่อมั่นสูง ถ้าจัดอันดับคุณลักษณะใดคุณลักษณะหนึ่งโดยเฉพาะ และมีคำจำกัดความของคุณลักษณะนั้นชัดเจน และมีความเชื่อมั่นคำจัดอันดับหลายอย่างในเวลาเดียวกัน

3. มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) เป็นเครื่องมือที่ใช้มากในการประเมินการปฏิบัติ ผลการประเมินจะออกมาเป็นระดับต่าง ๆ กัน ตั้งแต่ 2 ระดับ ขึ้นไป เช่น ดี ปานกลาง ไม่ดี

ลำดับขั้นในการสร้างมีดังนี้

1. กำหนดลักษณะหรือสิ่งที่ต้องการวัดให้ชัดเจน
2. เขียนรายการพฤติกรรมที่สำคัญ ๆ ของลักษณะหรือสิ่งที่วัด

3. สร้างมาตราวัด

มาตราส่วนประมาณค่า จำแนกออกได้ 3 ประเภท คือ

3.1 มาตราส่วนประมาณค่าแบบบรรยาย (Descriptive Rating Scales) เป็นมาตราส่วนประมาณค่าที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับคุณลักษณะของสิ่งที่วัด

3.2 มาตราส่วนประมาณค่าแบบตัวเลข (Numerical Rating Scales) เป็นมาตราส่วนประมาณค่าที่ตัวเลขแทนระดับคุณลักษณะของสิ่งที่วัด

3.3 มาตราส่วนประมาณค่าแบบกราฟ (Graphic Rating Scales) เป็นมาตราส่วนประมาณค่าที่จะเขียนคุณลักษณะของสิ่งที่วัดตามสิ่งที่ถาม โดยมีระดับความเข้มข้นหรือความดีเป็นช่วง ๆ หรือระดับแล้วมีคำบรรยายประกอบด้วย

4. แบบสำรวจพฤติกรรม (Checklist) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดขั้นตอนการปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตแบบสำรวจพฤติกรรมจะมีรายการของขั้นตอนการปฏิบัติหรือพฤติกรรมนั้น ๆ เกิดขึ้นหรือไม่ แต่จะมีการประเมินค่าการปฏิบัติหรือพฤติกรรมนั้น ๆ ในรูปของคุณภาพหรือความถี่ของการปฏิบัติหรือพฤติกรรม

จากการศึกษาแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับเครื่องมือการประเมินนั้น สรุปได้ว่าเครื่องมือที่มีความเหมาะสมกับการนำมาใช้ประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันการพลศึกษา คือแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่สามารถออกแบบให้มีความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่นค่อนข้างสูงกว่าเครื่องมือชนิดอื่น ๆ อีกทั้งมีความสะดวกแก่การนำไปใช้ในการประเมินโดยวิธีการสังเกตด้วย

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

1. สถาบันการพลศึกษาวิทยาเขต ที่ตั้งวิทยาเขต เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญ เพราะสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ มีความแตกต่างกันตามสภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันการพลศึกษา ตามที่ อินทรชัย ชายศึก (2533, หน้า 56) อ้างในโอภาสณั พจนานุกรม (2545, หน้า 60) ได้ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านสภาพความเจริญของชุมชน มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อปัจจัยด้านขวัญกำลังใจของครู ซึ่งสอดคล้องกับ พรรณี สุวดี (2536, หน้า 62) พบว่า โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง มีสภาพองค์การที่แตกต่างกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเมือง จากการศึกษาของ อติศักดิ์ คงเจริญ (2545, หน้า 45) พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งตะวันออก มีความพร้อมในการดำเนินงานประกันคุณภาพสูงกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเขต จูติชัย จุฑาพรรณาชาติ (2538, หน้า 17) ได้

ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการติดตามงานประกันสิทธิผลของโรงเรียน
ประถมศึกษาในเขตการศึกษา 12 พบว่าประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามที่ตั้งของโรงเรียน

สรุปได้ว่า สภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน
การพลศึกษา เปรียบเทียบตามวิทยาเขต เขตที่ตั้งน่าจะมีความแตกต่างกัน เพราะความแตกต่างของ
สภาพความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมที่แตกต่างกัน รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่แต่ละสถาบันการพล
ศึกษาได้ดำเนินการปฏิบัติก็แตกต่างกัน

2. คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา
สภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันการพลศึกษาและ
คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาในแต่ละภาคต่าง ๆ ทั้ง 4 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้และภาคกลาง ซึ่งน่าจะแตกต่างกัน ตามที่ ณรงค์ วิชัยรัตน์ (2548,
หน้า ๖) ได้ศึกษาพบว่า ปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา ผู้บริหารและ
ข้าราชการทั่วไปในวิทยาลัยพลศึกษาจำแนกตามที่ตั้งวิทยาลัยและสถานภาพ มีปัญหาการประกัน
คุณภาพการศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านระบบ
และกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา กลุ่มที่สถานภาพต่างกัน มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) อุทัย ประเสริฐ อังใน นเรศ สวัสดิ์ (2541, หน้า 65) กล่าวว่าทีมงานจะ
มีประสิทธิภาพสูงได้นั้น ทุกคนในทีมงานจะต้องมีความคิด มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกัน
เพราะความคิดและทัศนคติ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การทำงานต้องร่วมกัน เพื่อให้บรรลุ
วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเดียวกัน ขนิษฐศรี ลืออารี (2539, หน้า 39) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหาร
และปัญหาการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา
เขตการศึกษา 12 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนมีทัศนะต่อการบริหาร
หลักสูตร โดยรวม 4 ด้าน คือด้านการวางแผนทั่วไป การจัดทำแผนงานวิชาการ การดำเนินงาน
ตามแผน และการประเมินผลการดำเนินงานแตกต่างกัน

สรุปได้ว่า สถานภาพของบุคลากรที่แตกต่างกันย่อมส่งผลถึง สภาพ ปัญหา และแนวทาง
พัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันการพลศึกษา ที่น่าจะแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่า สถาบันการพลศึกษาวิทยาเขต ที่ตั้งวิทยาเขต
และสถานภาพการปฏิบัติงาน ของสถาบันการพลศึกษาน่าจะมีผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพ
การศึกษาของสถาบันการพลศึกษาจึงได้กำหนด เป็นตัวแปรต้นในการวิจัยครั้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ งานวิจัยทางการศึกษาในประเทศไทยยังไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาโดยตรง ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาค้นคว้าจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

พัฒนพงษ์ ทักษะวิริยะพันธ์ (2539, หน้า 70) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ พบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับมาก ซึ่งได้แก่ ด้านงานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานอาคารสถานที่ งานบุคลากร และงานวิชาการ

2. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ มีปัญหาการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับน้อย ซึ่งได้แก่ ด้านงานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และงานบุคลากร ส่วนงานวิชาการและ งานอาคารสถานที่ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

สมมาตร สุวรรณทวี (2540, หน้า 102) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า มีปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา โดยส่วนรวมและแต่ละงานอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่า ปัญหางานกิจการนักเรียนอยู่ในลำดับหนึ่งและ งานวิชาการอยู่ในลำดับหก ส่วนผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์เป็นผู้บริหารต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานโดยรวมและแต่ละงานไม่แตกต่างกัน และพบว่ามาตรฐานที่ 14 ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กมีระดับการปฏิบัติงานที่สูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่

ประจวบ บอกลั่นเทียะ (2538, หน้า 112) ศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันและปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนประถมศึกษา มีสภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน โดยไม่พบความแตกต่างในการปฏิบัติงานของโรงเรียนแต่ละขนาด และมีปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับน้อย ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ซึ่งในภาพรวมโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ในรายด้านมีเฉพาะด้านธุรการและการเงินที่มีขนาดเล็ก

มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

สุวิมล ราชธนบริบาล (2541, หน้า 175) สำนักรูปแบบกระบวนการประกันคุณภาพ การศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และอาจารย์ต่อ กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง ได้มีการเผยแพร่หลัก และนโยบายเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการ ประกันคุณภาพการศึกษา ส่วนใหญ่มีการ ดำเนินงาน สอดคล้องกับนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัย มีรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา 3 รูปแบบคือ

รูปแบบที่ 1 องค์ประกอบระบบ กำกับ ระบบสนับสนุน และตรวจสอบ รูปแบบที่ 2 มีการเน้นการพัฒนาบุคลากรภายในสถาบัน เพื่อเตรียมพร้อมเป็นสิ่งสำคัญ รูปแบบที่ 3 กำหนด กรอบแนวคิดเป็นขั้นตอน แบ่งเป็น 5 ระยะคือ 1. สร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร 2. จัดตั้งสภา วิชาการเป็นองค์กรหลักที่ดูแลการประกันคุณภาพการศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการ เพื่อ ทำหน้าที่ประสานงานและจัดทำข้อเสนอหลักเกณฑ์ให้คณะวิชาถือเป็นแนวปฏิบัติ 3. การนำนโยบายสู่แนวปฏิบัติ ออกเยี่ยมชมหน่วยงานเพื่อดูความคืบหน้า 4. ปรับปรุงระบบ 5. การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ

ด้านความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ต่อวิธีดำเนินการควบคุมคุณภาพในหน่วยงาน พบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อวิธีดำเนินงานด้านหลักสูตรมากที่สุด ปัญหาและอุปสรรคพบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับการปฏิบัติและมีความเข้าใจว่าการประกัน คุณภาพเป็นการตรวจสอบหรือการจับผิดการทำงานของบุคลากรและผู้บริหารในการพัฒนากลไก ภายในสถาบัน และแนวปฏิบัติในการนำไปใช้

อัจฉรา วัฒนามรงค์ (2539, หน้า 103) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การควบคุมคุณภาพภายใน ของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการการควบคุมคุณภาพ ภายในของแต่ละด้านมหาวิทยาลัยในระดับปานกลาง

บุญส่ง เอ็งโสภณ และคณะ (2541, หน้า 98) ได้ทำการศึกษาความพร้อมและปัญหาใน การนำโรงเรียนเข้าสู่การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ มีการ เตรียมการเพื่อนำโรงเรียนเข้าสู่การประกันคุณภาพการศึกษา ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ร้อยละ 71.88 ความพร้อมด้านปัจจัยในการนำโรงเรียนเข้าสู่การประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพ รวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความพร้อมอยู่ในระดับ ปานกลาง ความพร้อมด้านกระบวนการ ในการนำโรงเรียนเข้าสู่การประกันคุณภาพการศึกษา

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานธุรการและด้านการบริหารงานปกครอง อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาด้านปัจจัยในการนำโรงเรียนเข้าสู่การประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางปัญหาด้านกระบวนการในการนำโรงเรียนเข้าสู่การประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการบริหารงานธุรการอยู่ในระดับน้อย ความพร้อมด้านปัจจัยและด้านกระบวนการในการนำโรงเรียนเข้าสู่การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ปัญหา ด้านปัจจัยและด้านกระบวนการในการนำโรงเรียนเข้าสู่การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุทธิ สุวรรณปาล (2542, หน้า 76) ได้ศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตศึกษา 12 อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานอาคาร สถานที่ และงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนด้านที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยได้แก่ งานธุรการ และการเงิน และงานกิจการนักเรียน

ดิเรก ทวยมีฤทธิ์ (2543, หน้า 81) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและขั้นตอนการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ระดับประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ทั้ง 7 มาตรฐานพบว่า ระดับปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 มาตรฐาน ได้แก่ ด้านกิจการนักเรียน และมีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 6 มาตรฐานด้วยกัน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปมากได้ดังนี้ บุคลากร ปรัชญา และเป้าหมายของโรงเรียน ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอนการจัดการ การบริหาร สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

วรรณิ พจน์พัฒนาผล (2542, หน้า 99) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด เขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัญหาการปฏิบัติงานมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวมระดับปานกลางเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ผู้บริหารที่มีประสบการณ์มากมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยมีปัญหา

อยู่ในระดับปานกลางและจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ผู้บริหารของโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้บริหารโรงเรียนระดับกลางและขนาดเล็กมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ผู้บริหารโรงเรียน และขนาดของโรงเรียนที่ไม่แตกต่างกัน

ประวิทย์ เวียงเงิน (2538, หน้า 93-95) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ที่มีขนาดต่างกัน มีระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 รวมทุกมาตรฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่ 5, 7, 9, 10, 11, 12, 13, และ 14 โรงเรียนขนาดเล็กมีระดับปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ยกเว้นมาตรฐานที่ 11 มีระดับ ปัญหาต่ำกว่าเฉพาะโรงเรียนขนาดกลาง ส่วนมาตรฐานอื่น ๆ โรงเรียนขนาดต่างกัน มีระดับปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สมิธร เยาวภรณ์ (2539, หน้า 62) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันมีระดับปัญหาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

จิรศักดิ์ จันทร์โชติช่วง (2538, หน้า 77) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 พบว่า การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 รวมทุกตัวอยู่ในเกณฑ์มาก เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนแต่ละขนาดปฏิบัติงานโดยรวมทุกด้าน และแต่ละด้านอยู่ในเกณฑ์มาก ยกเว้นโรงเรียนขนาดพิเศษ ปฏิบัติงานธุรการได้ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาตามประสบการณ์ของผู้บริหารโรงเรียน ก็พบว่าแต่ละกลุ่มประสบการณ์ปฏิบัติงานโดยรวมทุกด้าน และเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ยกเว้นผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี ปฏิบัติงานด้านโรงเรียนแก่ชุมชนได้ในระดับปานกลาง

วิชาญ ทองดา (2545, หน้า 90) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12

พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ปัญหาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

บุญเลิศ ก่อนสะอาด (2542, หน้า 133) ได้ศึกษาตัวแปรโดยจำแนกตามจังหวัดที่ตั้ง พบว่ามีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะจังหวัดที่ตั้งของโรงเรียนแต่ละจังหวัดมีระดับเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน

ณรงค์ วิชัยรัตน์ (2548, หน้า 88) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยพลศึกษา จำแนกตามที่ตั้งของวิทยาลัย โดยรวมและรายด้าน พบว่าผู้บริหารและข้าราชการทั่วไปในวิทยาลัยพลศึกษาจำแนกตามสถานภาพในการปฏิบัติงาน มีปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทุกด้าน ยกเว้นด้านระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

งานวิจัยต่างประเทศ

แพตริเซีย (Patricia, 1996, p. 85) ได้ศึกษาการประเมินการก้าวไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาและการควบคุมการปฏิบัติงานการศึกษาในประเทศเยอรมัน สวีเดน ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน ในระบบที่มีการประกันคุณภาพการศึกษานั้น ในประเทศเยอรมันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก โดยเริ่มจากจังหวัดหนึ่งไปสู่จังหวัดหนึ่ง การประกันคุณภาพการศึกษาในฝรั่งเศส ให้ความสำคัญและเชื่อถือการประเมินจากภายนอกโรงเรียน และมีการควบคุมจากส่วนกลาง ในประเทศนิวซีแลนด์ ให้ความสำคัญกับการประเมินจากบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มีการนำระบบการสอบมาตรฐานกลาง ซึ่งอ้างอิงไปสู่การยอมรับที่เป็นมาตรฐาน รวมทั้งมีการเตรียมการอย่างมีแบบแผนเพื่อนำไปสู่การควบคุมคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษาในทุก ๆ ระดับ

ลาวาเฟลท์ (Lwaflet, 1980 อ้างถึงใน จำรัส นองมาก, 2538, หน้า 10) ได้วิจัยเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพของโรงเรียนในแต่ละระดับเพื่อใช้เป็นแนวทางให้โรงเรียนถือปฏิบัติ และประเมินคุณภาพการศึกษา จะต้องมีเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน ได้แก่ จุดมุ่งหมายขององค์กรการบริหาร บริการนักเรียน หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โปรแกรมเสริมหลักสูตร บุคลากร อาคารสถานที่ และการเงิน

เซอร์ยาดิ (Suryadi, 1992 อ้างถึงใน วิชัย ตริเล็ก, 2542, หน้า 97) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับประถมศึกษา ของประเทศอินโดนีเซีย โดยวัดคุณภาพของครูใน 4 ปัจจัยหลัก คือ ความสามารถทางวิชาชีพ ความพยายามทางวิชาชีพ เวลาที่ใช้ในการกิจกรรมวิชาชีพ และความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญและงานที่ได้รับมอบหมาย ผลการวิจัยพบว่าครูเป็นปัจจัยที่กระตุ้นและใช้ประโยชน์จากปัจจัยอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ครูเป็นปัจจัยเดียวที่ใช้

ตัดสินใจปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษาและครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษาได้มากที่สุด

แมททอกซ์ (Mattox, 1987, p. 12) ได้สำรวจความต้องการในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในมลรัฐอินิออยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการสำรวจปรากฏว่าความต้องการที่อยู่ในระดับมากคือ ความต้องการที่จะมีความสามารถในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศ การประเมินผล และต้องการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตร

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่าสถาบันการพลศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญ ซึ่งมีภารกิจหลักคือการจัดการเรียนการสอน ทำการวิจัย การบริการทางวิชาการแก่ชุมชน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การละเล่นพื้นเมืองและกีฬาไทย เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษา มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยมีผู้บริหารสถาบันการพลศึกษา ครู อาจารย์ เป็นผู้ดำเนินการต่าง ๆ ตามภารกิจของสถาบันการพลศึกษา เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและเพื่อให้ผลการปฏิบัติงานของสถาบันการพลศึกษามีคุณภาพตาม มาตรฐานสากล แต่ภาระงานที่ดำเนินการย่อมประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมายซึ่งปัญหาเหล่านี้เกิดจากหลายสาเหตุ เช่น สภาพแวดล้อมและกระบวนการที่แตกต่างกัน อันได้แก่ที่ตั้งวิทยาเขต ข้าราชการ และกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา ที่ปฏิบัติงานอยู่ในวิทยาเขตต่าง ๆ ของสถาบันการพลศึกษาซึ่งเป็นตัวแปรที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตต่าง ๆ ที่อยู่ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ และภาคใต้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกัน